

TORSÅKER med YTTERLÄNNÄS och DAL. (Ångermanland.)

Själftva namnet Torsåker anger, att socknens begynnelse är att söka inom vår nordiska hednaålder. Därom vittnar ej blott Torsnamnet, utan äfven den omständigheten, att en del af prästbordets ägor sedan gammalt legat i byn *Hof*, den vanliga beteckningen för ställen, där hedniska tempel stått. Vid kristendomens införande hände det ofta, att den till offrens underhåll anslagna jorden kom den kristna kyrkan till godo, och påfvarna uppfordrade missionärerna att till kristen gudstjänst inviga företrädesvis sådana platser, som af ålder varit heliga i folkets ögon. Torsåkerstrakten är för öfrigt känd för sin rikedom på fornlämningar, numera delvis förstörda, och ett annat gammalt byanamn *Salom* tyder måhända på, att någon fornnordisk höfding en gång haft sitt säte här uppe. *Sal* betecknar nämligen i fornsvenskan en ort, där höfdingar skipade rätt och höllo sammankomster.¹

I uppbördslängden för den s. k. sexårgården 1314 uppföras *Thorsakir* och *Lenes* (Ytterlännäs) såsom skilda pastorat, med ett årsbidrag af $\frac{1}{2}$ mark hvardera, och år 1316 utgåfvu khdarne i de båda församlingarna till lösen af ärkebiskop Olof Björns-sons pallium hvardera 1 mark samt kyrkorna hälften så mycket (DS 3, n. 1946, 2043). Samme ärkebiskop besökte själf Torsåker under sin norrländska visitationsresa 1319. Tidpunkten, när Ytterlännäs lades som annex under Torsåker, äfvensom när Dals annexförsamling bildades, känner man icke. Säkert är emellertid, att båda dessa tilldragelser inträffat under medeltiden. När klockeskatten år 1531 upptogs i Ångermanland, voro såväl *Ytträ Lennes* som *Dalenn* tydligen annex till Torsåker.

Gällets prästerskap utgjordes af khde i moderförsamlingen och komminister i Ytterlännäs till år 1725, då en sockenpredikant anställdes i Dal, där man förut fått åtnöja sig med gudstjänst endast hvar tredje söndag. År 1751 ingingo socknemännen i Dal till konsist. med begäran om sockenpredikantens ersättande med en andre kapellan, men de båda öfriga församlingarna motsatte sig denna ansökan. Efter en visitation genomdrefs dock, att sockneprästen i Dal skulle från 1755 aflönas af alla tre församlingarna, och han benämnes här efter extra komminister. Genom löneregleringsresolutionen af 19 mars 1869 bestämdes, att Ytterlännäs efter dåv. khdes och komministers afgång skulle afskiljas till eget pastorat och komministraturen därstädes indragas. Utbrytningen kom till stånd först 1902 (se *Ytterlännäs*). Extra komministerbefattningen i Dal öfvergick 1875 till ordinarie.

Vid Hernösands grundläggning uppläts prästbordet i Dal åt en af de Hernö-

¹ I sistnämnda by gjorde bonden Nils Jansson år 1835 vid utgräfningen af en ättehögen ett rikt fynd, bestående af spännbucklor af brons, pärlor af glas, ringar, 2 romerska solidi, burna som smycken, äfvensom andra mynt, slagna af kejsar Ludvig den fromme (814-840) och föga nötta. Märkligt var vidare, att inom högen var uppförd en fyrkantig timring, i likhet med Jellingehögen, som inneslutit lämningarne af danska drottningen Thyra, Gorm den gamles gemål. Allt tyder på att gemålen till någon drott eller någon förnämre kvinna, som burit dessa smycken, blifvit här höglagd i slutet af 800-talet. Se *B. E. Hildebrand*, K. Vitt.-, hist. o. antikv. akad. handl. 16, s. 330 (1841).

bönder, som fingo afstå sin jord åt staden, men synes rätt snart återställt till khdens i Torsåker disposition (Eckl. bost. 2, s. 230 not.).

Torsåkers medeltida åt S:t Olof helgade stenkyrka har rektangulär grundplan, saknar tom och är försedd med stjärnhvalf. Större reparationer företogs 1773 och 1793. Vid den senare rappades ytter- och innerväggarna, upptogs ett nytt fönster på norra sidan, hvarjämte de spetsiga gaflarne aftrubbades och taket omlades. Kyrkan antändes af åskslag 1816. Målningar upptäcktes 1923 under rappningen å ena gafvelväggens insida men äro ännu ej framkallade i dagen. Altaruppsatsen, förfärdigad af Jonas Granberg år 1756, omramar korfönstret och har nertill en relieftafla, föreställande Jesu födelse, predikstolen, utförd 1773 af J. Edler, bildar en utbuktad korg, den med träsniderier prydda läktaren byggdes 1736 af snickaren Joh. Silfverberg. Af medeltida inventarier återstå, utom några träskulpturer (en madonna fr. 1200-talet m. m.), en silfverkalk med inskriften:

Sanguine . mundamur . ruius . modo . rane ribamur, samt en patén med en Mariabild och inskriften: Ave . Maria . gracia . plena . dominus . terem. benedicta . tu . in . (mulieribus).¹

Dals stenkyrka är likaledes från medeltiden och uppgifves ha varit helgad åt S:ta Agneta. På en sockenstämma i Dal 4 dag Påsk 1757 beslöts, att kyrkfönstren skulle utvidgas och fönstret å östra gafveln lämpas efter altartaflan. Arbetet anförtroddes åt Erik Persson från Ed, som tillföre vid en kyrkoreparation i sin hemsocken Ytterlännäs visat sin skicklighet. I sept. s. å. var arbetet fullbordadt; han hade äfven uthuggit ett fönster å västra gafveln och afhjälpt ett fel på kyrkhvalfvet samt erhöi i ersättning 180 dlr k:mt. År 1819 borttogs det gamla vapenhuset, som låg vid södra långsidan, dörren tillmurades och ny ingång upptogs vid västra kortväggen. Det rektangulära, af två stjärnhvalf täckta långhuset, som mätte 27 aln. i längd och 17 aln. i bredd, utökades västerut med en tredjedel vid en grundlig ombyggnad 1890. Då tillkom äfven tornet i väster, koret i öster och en ny sakristia af sten i nordost.

Bland inventarierna märkas en dopfont af kalksten från 1300-talet och den gamla predikstolen, utförd i barockstil 1739 af Magnus Gran (deponerad i Hsands museum).

Pastoratets tre socknar hemsöktes svårt af den »trolldomsepidemi», som på 1670-talet rasade häruppe, och ej mindre än 71 personer fingo släppa lifvet till i denna oförnuftets häxdans.

[*Litt.: O. Högberg*, Från Torsåkersbygdens förtider. Efter föreläsning på stället. Hsand 1896.]

KYRKOHERDAR.

1. Dominus **Suno** [före 1341], khde i Torsåker på 1330-talet och död före 1341. I ett odateradt bref till ärkebiskop Peter Filipson (1332-41) underrättar Hälsingeprosten Kettil i Forssa om dom. Sunes dödsfall, på samma gång han till den lediga befattningen förordar dominus Elaus, hvilken berömligen tjänstgjort i Rogsta pastorat i Hälsingland. (DS 5, n. 3533). Osäkert är, huruvida denne Elof utkorades till efterträdare, ty redan 1345 nämnes här en annan person som khde.

¹ Antiqu. tidskr. 2, s. 213.

2. Dominus **Petrus** de Thorsaker [1345] är närvarande i Nordingrå 25 apr. 1345 och bevittnar med sitt sigill ett permebref rörande det jordbyte, som då ingicks mellan khden Nicolaus Silvestri i Gudmundrå och Ångermanlandsprosten Åke (DS 5, n. 3940).

3. Herr **Peder** [omkr. 1480] var prost och khde i Nordingrå 1489, men talar ss. inkalladt vittne i en rågångstvist i Aspö på Torsåkers skeppslagsting om den tid, då han var khde i Torsåker.¹ Se khdar i *Nordingrå*.

4. **Nils Johannis** [omkr. 1510] var 1507 khde i Gudmundrå och fick kort därefter transport till Torsåker. (Jfr I, s. 273.)

5. **Hakon Jönisson** [1517], kyrkopräst i Thorsåker, kungör i ett bref, utfärdadt 1 aug. 1517, att han till Hans och Mickel Hakonsöner afstått halftannat gärdegods i Sillre liggande i Borgsjö socken, hvilken jord han för fulla penningar inköpt af Thora Friggesdotter. I samma bref omnämner khden ett jordabyte med hennes broder Thor Friggesson Gudhane från Hafverö, åt hvilken han öfverlätit halfva Hofdsjö i Jämtland för 3 gårdar i nyssnämnda Sillre samt dessutom sålt en half gård i Skön och en del löseghedom och spanmål, som han haft innestående i Stöde, Torps och Borgsjö kyrkor. (Originalbref i Hofdsjö by, Nyhems s:n.)

6. **Henricus Erici** [1543-68], hvilken bekommit litteras collocationis på Säbrå gäll 1541, fick 3 jan. 1543 konungens stadfästelse därå, ehuru företräddaren därst. sökt återvinna pastoratet (se Säbrå), men det oaktadt erhöll herr Henrik s. å. transport till Torsåker. År 1548 är han prost öfver södra Ångermanland och levererar i denna egenskap 31 maj s. å. till kon. Gustaf I det öfverflödiga kyrksilfret från prosteriets kyrkor, belöpande sig till 110 löd. mark 4½ lod förgylldt silfver, 3 löd. mk 12 lod något förgylldt silfver, 2 löd. mk 2½ lod hvitt silfver samt 22 löd. mk 2 lod förgylldt koppar. Till denna leverans bidrog Torsåkers kyrka med en förgylld monstrans om 7 löd. mark 2 lod och Ytterlännäs med en liten förgylld monstrans om 1 löd. mk 14 lod. Som ett bevis på konungens tillfredsställelse med resultatet kan man anse det några dagar senare utfärdade kgl. brefvet af 5 juni 1548, däri herr Henrik befrias från erläggande af afrad för de gamla till kronan indragna kyrkjordarna, som han alltifrån sitt tillträde till pastoratet arrenderat, näml. Storlegden (12½ seland) och Hof (24 sel.); skattepenningarna för dessa lägenheter skulle han dock ut-

¹ E. Modin Aspö-brevet (Arkiv för norrl. hembygdsforsk. årg. 1913, s. 1).

göra. Prostsysslan, som han skötte ännu 1552, innehades fyra år senare av herr Dominicus i Nordingrå. I en kostgård till K. Maj:ts behof utgaf herr Henrik år 1555 1 t:a bröd, 2 t:r öl, 2 pund smör, 2 pd fläsk, 2 pd kött, i fjärding strömming, 1 pd 15 mkr torr fisk samt 1 st. kettill om 13 marker. Någon gröfre förseelse måste khden gjort sig skyldig till, enär han vid sommaringet i Torsåker 18 juni 1567 fick plikta 40 mk för »nidzwerke». Han bevittnar socknens tiondelängd för 1568, men måste ha afgått under årets lopp, ty i okt. s. å. är efterträdaren här khde.

G. m. en dotter till Måns Gulleson i Medelby i Öfverlännäs. Å svärfaderns vägnar uppträdde herr Henrik vid ett tillfälle såsom kärke på Stockholms rådsturätt. (Sthms stads tänkebok 26/5 1547.)

Barn: *Evert Henriksson*, blef underlagman i Jämtland 1564, var dels underlagman, dels fogde i Ångermanland under åren 1574-1600, bodde på skattehemmanet Holm i Öfverlännäs och lefde ännu 1615; hans barn kallade sig *Zynth*; *Kerstin Zynthia*, g. m. khden Johannes Laurentii Bure i Säbrå, var möjligen en dotter.

7. **Petrus Oestani (Blanck)** (1568-94), f. på Lingarö i Hälsinglands Tuna, son till Östen Nilsson; af sina syskon tillöste han sig fädernehemmanet 1574.¹ Hitkom som khde 1568 och undertecknar på Bjerträ landsting 29 okt. s. å. Ångermanländska prästerskapets trohetsförsäkran till kon. Johan III. Vid taxeringen för Älfsborgs lösen 1571 ägde han: i silfver 85 lod, penningar 70 mk, tenn 1 pund, mässing $\frac{1}{2}$ pund, koppar 11 pund, kor 18, ungnöt 16, får 25, getter 4, svin 10, hästar 4 för 80 mk och ston 2 för 20 mk, tillsammans värderadt till 897 $\frac{1}{2}$ mark; tiondelen häraf utgaf han med 89 mk 6 öre, hvarjämte han för »barnegodz» 80 lod silfver, värderadt till 320 mk, erlade 32 mk. Khden var tydligen en rätt burgen man. På kyrkomötet i Sthm 1574 undertecknar han »Några puncter ahnhörendes the ceremonier vdi Messen hållas och brukas skole». När åtskilliga af de indragna kyrkojardarne i Ångermanland för kronans räkning s. å. afyttrades, inköpte herr Per och underlagman Evert Henriks-son för 1,800 mk 18 säl. i Sungeby, Sångas s:n, och 12 säl. i Ristan, Öfverlännäs, men köpet återgick. Senare på 1580-talet inköpte khden några mindre jordlotter i Dals och Ytterlännäs socknar (Eckl. bost. 2, s. XXVII not.) Dals kyrkobil indrogs genom kgl. bref 3. febr. 1587 för att gifvas till vederlag åt en af de Hernöbönder, som måst afstå sina hemman åt staden Hsand. I anledning häraf blef herr Peder, som förut fått underhålla 3 borglägersknektar, förskonad med en (HST 1832, n. 3). Herr Petrus Oestani har gjort sig särskildt förtjänt af församlingens tacksamhet genom

¹ Personhistorisk tidskrift årg. 11, 1909, nämnes något om hans släkt.

sina åtgärder för prästbordets förbättring och ägornas sammanförande intill moderkyrkan genom byten och köp af där belägen bondejord.¹ Dessa transaktioner godkändes af kon. Johan 20 jan. 1579 med villkor, att den af bönderna förvärfvade afradsjorden skulle öfvergå till skatte och den för prästbordet inköpta skattejorden skulle kallas afradsjord, hvilket bekräftades på landstinget i Bjerträ 31 juli 1582. Herr Peder underskref Upsala mötes beslut 1593. Följande år bröts det goda förhållandet mellan pastor och församling, då den förre offentligen beskylldes att ha varit mycket förarglig och försumlig i sitt ämbete. En inför domkapitlet i Upsala företagen undersökning synes ock bekräftat detta, ehuru anklagelsepunkterna ej äro särskildt angifna i protokollen (Udpr. 8/8 1594, 6/6 1595). Slutet blef, att khden först suspenderades och sedan afsattes år 1595.

Säges ha varit gift med en förnäm jungfru *Brita Brynjolfsdotter Folke*, som enl. traditionen lär varit befreundad med Folkungaätten.

Af barnen, som antogo namnet *Blanchovius*: *Jöran*, häradshöfding i Nerike 1593-95, sedan assessor; *Bryngel*, f. i Torsåker 4/8 (årtalet osäkert), räntmästare i Gefle, g. 16/6 1612 m. Christina Persdotter i Rogsta prästgård, d. 28/3 1641. Deras son Jöns var landskamrer i Ångermanland, d. 24/5 1667; *Johannes Blanchovius*, f. 1570, prof. i Upsala, khde i Umeå; *Sigfrid Petri Blanchovius*, stud. i Upsala 1596, var vidlyftig, slog ut rutor i Upsala domkyrka och relegerades, vistades 1602 i Rostock, blef baccalaureus och är antagligen den Sigfrid Petri, som 1630 var fältpräst öfver de i Riga förlagda svensk-finska trupperna och där 18/10 s. å. gifte sig m. prästänkan Maria Bruningia, förut g. m. pastorn i Riga Henr. Biermann (tr. bröllopsv. UB); *Östen*, d. som student.

8. **Johannes Jonæ** (1595-1601), Angerm. Såsom kapellan i Bälinge i Upland undertecknade han Upsala mötes beslut 1593. Uti Domkapitlets protokoll 7 aug. 1594 heter det: »Blef handlat om Thorsåkers geld uti Ångermanland, om d. Johannes sacellanus i Bälinge skall thet bekomma, hvilket vardt ock samtyckt». Saken blef dock ej fullt afgjord, förrän målet mot khden Peder Oestani afdömts, hvilket skedde först ett år därefter, enl. hvad protokollet för den 8 aug. 1595 upplyser: Torsåker

¹ Bytesaftalen voro följande: Herr Peder förvärfvade af Siurd i Sund och Per Vincentsson 14½ säll. skattejord i *Hof* mot 14 säll. afradsjord i Ed, Ytterlännäs, samt gaf dem i förlikning för husen 313 mk klippingmynt. Vidare tillbytte han sig 14 andra säll. skattejord i *Hof* af Påvel i Faresta, Per Persson i Näs m. fl., mot 11 säll. afradsjord i *Sunnanåker* och 4½ säll. i *Nordanåker*, Ytterl. Slutligen inköpte han af Siurd Mårtensson i Näs och Påvel i Hohl 1 säll. för 100 mk klippingmynt för att fylla kronans sälandstal. Handlingen härom i Torsåkers kyrkoarkiv slutar med: »Thärmed hafver förn^e hr Päder med myckin omkostnat förbättrat båda kyrkioborden, at näst Gudz hiälp icke allene pastor loci utan och hela församlingen med alla efterkommande hafva här gagn och välfärd både i Torsåker och Länas emedan (medan) verlden står».

Angermanniae communi consensu delatum est Johanni Jonæ. Han afled år 1601.

G. m. en *Margaretha*.

9. **Ingemarus Olai** (1602-24), prästv. 1582, undertecknade ss. andre kapellan i Umeå Upsala mötes beslut 1593. Var år 1600 concionator för Västerbottens knektar, då han hos Upsala domkapitel begärde blifva försörjd med någon lägenhet, och man hade då någon tanka att gifva honom Enångers pastorat. Dominus Ingemarus skickades emellertid 17 sept. s. å.. till Skeptuna som hjälp åt khden Petrus Cassiopæus och konstituerades 11 mars 1601 till pastor i Forssa i Hälsingland, men redan 28 okt. s. å. gafs honom kollationsbref på Torsåkers pastorat, ehuru det till hälften var bortlofvadt åt mag. Henrik Evertsson Zynthus, då predikant i Tyska församlingen i Sthm och ss. son till underlagman Evert Henriksson barnfödd i trakten. Länsman Bryngel Persson i Torsåker kom väl ss. församlingens ombud 26 jan. 1602 ned till Upsala med anhållan, att de måtte bekomma mag. Henrik Zynthus, i synnerhet som herr Ingemar ansågs allt för fattig att förestå detta gället, men konsist. fann intet skäl till ändring. I februari s. å. var fråga om någon uppgörelse mellan khden och hans företrädares änka hustru Margareta angående den inventarie-spanmål, hon enl. landsens sed skulle leverera till honom. Khden begärde 1611 af några bönder i Utнас ett vittnesmål om byskillnaden mellan Torsåkers prästgård och Hoflands by (17/6 1611, Ka.) Han skänkte s. å. till Torsåkers kyrka en minnestafla med »några figurer och beläten med gemen vattufärg» målade och upptages bland de khdar, till hvilka Laurentii Jonæ psalmbok 1619 är dedicerad. Afled 1624.

Kvarntullslängden 15 okt. 1625 upptager sal. khdens hustru.

10. **Matthias Olai** (1626-47) Helsingus, inskrefs ss. stud. i Upsala i april 1595, blef fil. kand. 7 mars 1599. Under åren 1619-24 förestod han Järlåsa pastorat i Ärkestiftet under därvarande khdes, Johannes Nicolai suspension och synes följande år tjänstgjort i Upsala stad, enär en hans dotter var där född. Tillträdde som pastor i Torsåker 1626. På tinget 1634 sakfälldes Henrik Jonsson i Aspby till 3 mark, därför att han gifvit khden Matz Olufsson i Torsåker obequäm ord. En bänkfördelning i Dals kyrka är af honom fastställd 1638 och visar, att kyrkan på den tiden allenast rymde 7 bänkar hvardera på mans- och kvinno sidan. Då hans komminister Olaus Erici 13 juli 1643 infann sig i Upsala domkapitel för att anhålla om befördran, examinerades han af ärkebiskop Laurentius Paulinus i katechesen, »och däruti kunde han intet, snarast sagdt». Detta

renderade äfven herr Mats ett skarpt bref, hvaruti ärkebiskopen förundrar sig, att han intet hafver större omvårdnad om sin församling och med större flit tillser, huru där tillgår och huru hans komminister gör sitt ämbete: eller huru kan han lära andra, som platt intet kan själf. På tinget i Torsåker 31 juli 1646 kärar Peder Eriksson i Kleen efter 12 $\frac{1}{4}$, sel. jord, Storlågden, som khden herr Mats nu häfdar och brukar, men hvilken jord Peders förfäder gifvit till Torsåker sockenkyrka. och Peder Eriksson föregifver, att gamle kung Gustaf hafver gifvit lof, att ägarne skulle få dem igen, men herr Mats säger, den är gifven under prästegården. Parterna förliktes sålunda, att herr Mats skulle gifva 1 ko och gället 2 t:r kom åt Peder Eriksson och hans arfvingar, och samma äga sedan evärdan oklandrat vara. Själff tillbytte sig herr Mats år 1645 mot ett hemman i Hällsjö i Dal af Michel Nilsson 12 sel. i Rogsta, som 3:dje gången 28 maj 1647 uppböds på tinget. Afled före 30 juni 1648.

Hustruns namn är ej känt.

Af barnen: *Nils Matsson*, som å syskonens vägnar uppträdde på tinget 1648 i slutuppgörelsen om Rogsta-hemmanet; *Peder Matsson* i Klen, mönsterskrifvare, g. m. Karin Marcusdotter, d. barnlös före jan. 1664,; *Barbro* i Lökom, Öfverlännäs, g. 1) m. kapellanen Ericus Edvardi i Boteå, 2) m. kollegan i Hsand Olof Thomæson som blef sinnessvag; *Margareta*, f. 20/5 1625 i Upsala, g. m. en bonde i Klens by; d. här i Torsåker och begrafven 1705.

11. **Christopher Laur. Austrædius** (1649-53) var liksom företrädaren helsinge. Stud. i Upsala febr. 1623. Han hade varit kapellan i Umeå närmare 20 år, då han af Upsala domkapitel 14 okt. 1641 förordades till khde i Hsands stad efter den aflidne khden Jonas Petri Linnerius samt erhöill kgl. fullmakt den 19 okt. s. å. Då emellertid staden vid inrättandet af Hsands stift anslogs till prebendeförsamling åt den nya superintendenten. erhöill Austrædius transport till Torsåker, hvilket pastorat han tillträdde 1 maj 1649. Skall här ha aflidit 1653 (enl. *T.*)

G. m. hustru *Karin*, efterlevande.

Af barnen: *Dorothea*, g. m. khden Olof Anzenius i Anundsjö; *Anna*, g. m. khden Michael Noræus i Resele.

12. **Ericus Andreae Wattringius** (1654-70), f. 1600 i Harmånger i Hälsingland, son till Länsman Anders Jonsson i Wattringe och hustru Märta. Stud. i Upsala 21 sept. 1625, utgick 1628 såsom fältpräst vid Åke Hanssons regem. i kon. Gust. Adolfs tyska krig, därunder han mest vistades i Anklam, Greifswald, Stralsund och Stettin, och blef regem. pastor vid Anders Körnings regem. 14 juni 1634, i hvilken egenskap han åtnjöt prästtaxen af Luleå prästegäll, som 1637 utgjordes af prästpenningar

49 dlr 27 öre 6 penningar, 32 lpund smör=52 dlr, 1 t:a lax=10 dlr, 40 lpd gäddor=30 dlr; dessutom hade han ett hemman i Medelpad fritt för ordin. rântan. Tillträdde Grundsunda pastorat 1639 samt erhö ll transport till Torsåkers pastorat 1654. Under hans tid hö ll superintendenten P. Steuchius 16 juni 1663 visitation i socknen, vid hvilken större delen af församlingsborna uteblifvit. I anledning häraf afgick 4 juli bref till pastor i Torsåker med allvarsam tillsägelse och förmaning, att han sina kyrkor skulle på 6 veckors tid igensluta, ej hå llandes där inne på bem lta tid någon tjänst, utan i socknestugan eller under baran himmel, undantagandes nästkommande store bönedagen, därför  att de så sk ndeligen föraktade visitationstimman och näppeligen öfver 10:de delen tillstädes kom; och detta skulle efterkommas sub comminatione suspensionis. Wattringius var 1657 fullmäktig vid ett utskottsmöte i Hudiksvall. Han afled 1670, sedan sonen fått försäkran om pastoratet.

G. 1633 i Pommern m. *Catharina Lindelia*, khdedotter från Småland.

Af barnen: *Andreas* stud. i Uppsala nov. 1653, d. därstädes; *Johannes* f. 17/9 1639, faderns efterträdare; en son, skr ddare i Hsand; *Christina*, f. 21/12 1644, g. m. khden Israel Nor us i Hammerdal, omg. m. hans eftertr. Jonas Salin; *Anna*, f. 1650; d. 31/10 1662²; *Anna*, g. m. komm. Matthias Medenius i Hammerdal-Str m.

12. **Johannes Erici Wattringius** (1670-84), f. 17 sept. 1639 i Grundsunda (*T.*) son af företrädaren, Stud. i Upsala dec. 1658. Under sin studenttid fick han krypa in i akademiens f ngelse, i anledning däraf, att han tagit en yngre landsman i håret på läktaren i Upsala domkyrka och sålunda violerat kyrkofrid. Inst ngningen tycktes ej bekomma honom väl, ty rapport ingick till akademiska konsist., »att delinkventen befanns däraf melankolisk och litet fört ra». Resolverades: Efter 3 veckor laxeras Johannes Wattringius af carcere 15 maj 1661. Han prästv. i Hsand 14 dec. 1662 till domesticus hos sin fader i Torsåker och var närvarande på prästmötet i Hsand febr. 1664; erhö ll 23 mars 1669 fullmakt på sacellanien här efter O. Rufinius, som då ännu lefde, men mottog icke tjänsten, en r han följande år 1670 fick efterträda sin fader ss. pastor. Liksom denne var han begåfvad »med en sk n r st, var god musiker, en from, kortvillig och behaglig man, som efter tidens smak hade namn af en stor predikant. Thet lofordet gaf honom sal. superintendent. N. Sternell, som under sin gymnasietid sade sig ofta rest till Torsåker endast för att h ra honom» (*T.*) Afled h sten 1684.

G. 9/9 1668 m. *Catharina Blanchovia*, f. 1643 i Hammar, Ytterl nnäs, dotter till landskamrer. J ns Bryngelsson Blank och Barbro Johansdotter. Pastorskan gifte om sig med khden mag. Ol. Hernodius härst.

¹ Efter henne hö lls 15/11 s.  . sj laringning med en nygjuten klocka.

Barn: *Erik Wattrang*, f. 4/9 1669, stud. 7/9 1687, rådm. och organist i Hsand, d. 27/6 1717; *Johannes*, d. som gymnasist 1690; *Anders*, d. ung; *Catharina*, f. 19/8 1673, g. 1) m. landsskrifvaren Matts Hellman, 2) 28/12 1709 m. gästgifvaren i Hammar Olof Stenklyft, 3) m. borgmäst. i Cajana Joh. Tamelander; *Barbro*, f. 1675, g. 1) m. khden Jonas Tunæus i Anundsjö, 2) m. bokhåll. Hans Wallman; *Elisabeth*, f. 1682, g. m. komm. i Ytterlännäs Lars Hornæus (se nedan).

14. **Martinus Olai Porzelius** (1686-95), f. i Piteå s:n på hemmanet n. 7. i Porsnäs by, hvaraf han tog sig namnet, som han efter sitt tillträde här ändrade till *Posselius*. Blef stud. i Upsala 20 okt. 1662 och erlade i sin stora fattigdom 8 riksdaler för depositionen, det han själf omtalar i ett bref till Akademiens rektor vid sin anhållan om något understöd; han uppbar ock subsidium studiosorum 1665-66 af Västerbotten. Efter aflagda disput.prof i Upsala blef han 1673 konrektor i Piteå skola och 19 aug. 1674 rektor i Hsands triv. skola samt förste teol. lektor vid Hsands gymn. 1677, var gymn. rektor läsåret 1680-81. Utn. till khde i Torsåker och tilltr. 1686 samt afled här juni 1695. Han synes ha varit en pedantiskt noggrann man, som ej förstod sig på skämt, en gudelig och nitisk lärare, lifligt intresserad för församlingens tidigare historia, till följe hvaraf han lät sammanföra och afskrifva alla de offentliga handlingar och bref, som rörde Torsåkers prästbord till ypperligt gagn för efterkommande släkten. Torsåkers enda kyrkklocka sprack vid ringningen efter kgl. arfprinsen (Carl Gustaf, d. 1687), så att hennes ljud knappt hördes till närmast liggande byar. Församlingen begärde 8 juni 1692 kollekt till omgjutningen, och redan följande år blef den verkställd i Sthm af Lars Bergh. Lektor O. Hernodius refererar 30 aug. 1693 i konsist., att kyrkovärdarne i Ytterlännäs sålt bort bibeln i Lännäs kyrka och förebära, att de köpt vin för samma penningar. Frågas hvar de anlagt vinkornet? Dhet lærer dhe ätit upp.

G. 1674 m, *Helena Tegman*, dotter till kronobefallningsman Anders Persson Tegman i Umeå.

Af barnen: *Johan Porzell*, kronobefalln.man i Ångermanl. och pärlfiskeri-inspektör öfver Ångerm., Medelpad och Jämtland, skänkte Torsåkers kyrka en ljuskrona till minne af sina föräldrar 1695, var g. m. Elisabeth Gene; *Catharina*, nämnes dopvittne 1691.

Tr.: Themata nonnulla miscellanea, præs. *P. Aurivillius*. Ups. 1671. – Miscellanearlim quæstionum decas 5. præs. *Cl. Arrhenius*, ib. 1671.

15. **Olaus And. Hernodius** (1696-97), f. 13 jan. 1660 i Boteå, son till sedermera khden i Selånger Anders Hernodius och Elsa Anthelia, khdedotter fr. Boteå. Inskrefs ss. stud. vid Upsala univ. 9 sept. 1676, promov. fil. mag. 1685., blef gymn. adj. och konsist. notarie i Hsand 1686,

histor. & poeseos lektor 1688, var gymnasiet rektor 1691 kallat sig designat. pastor i Torsåker 27 mars 1696 och tilltr. 1 maj s. å. genom ackord med företrädarens änka under hennes nådår, men afled redan 13 apr. 1697. »Han var en kvick och beskedlig man, men kunde ej stå döden emot.» (T.). Hade drifvit smått skämt med sin företrädare här, som ansåg, att Hernodius gjorde sig väl mån om att intränga sig här i pastoratet.

G. 28/1 1686 m. khden Wattrangii änka *Catharina Blanchovia*, som bodde i Hammar, d. 26/10 1708 och begr. 7/2 1709.

Tr.: De paschate ejusque constitutione, præs. *J. Bilberg*. Ups. 1683. - De anno jubilæo, præs. *G. Peringer*, ib. 1685. - Bröllopsskrift vid handelsm. Bengt Holms och Sara Plennings vigsels i Sthm 20/5 1684. Ups. fol.

16. **Lars Jonæ Sellinger** (1698-1705), f. i Selånger, fadern Jonas var bonde i Knäflands by. Stud. i Upsala 23 okt. 1680, då han inskrefs i Ångermanländska nationen; begaf sig s. å. till Åbo universitet, där han under åren 1682-84 uppbar stipendium, men återvände till Upsala och inskref sig 1686 i den nybildade Medelpado-Jämtländska landskapsföreningen. Fil. kand. 1688, utn. till rektor i Hsands trivialskola 1692, hvilken tjänst han beklädde till maj 1698, då han mottog Torsåkers pastorat. Om honom är ej vidare godt att säga. Han hade ett häftigt och öbändigt lynne. Mellan honom och Gunilla Ström, änkan efter hans företrädare ss. rektor, Erik Mört, hade varit något äktenskaps aftal, men skrämnd af hans vildsinta utbrott förklarade hon inför domkapitlet, att »om bödelen skulle stå öfver henne, så kunde hon ej bevekas att fullborda äktenskapet». (Hdpr. 1693.) Han gifte sig sedan med en änka, som ägde stenhus i Sthm och ett välförsett bo, men svår oenighet uppstod mellan makarna. Anmälan ingick till konsist. 1701, att khden slagit sin hustru, så att hon måst taga sin tillflykt till länsman Stridsbergs gård, hvilket föranledde, att han suspenderades, till dess saken blifvit utagerad. Ytterligare anklagade man honom för, att han i sin dryckenskap i predikan på 3. sönd. efter Tref. 1701 förbannat församlingen, samt att han under hustruns vistelse i skydd hos länsmannen förskingrat hennes lösören. Af det ytterst vidlyftiga protokollet framgår, huru han visat konsist. i Hsand vanvördnad, jäfvat dess bisittare, krånglat och bråkat, till dess han vid prästmötet 6 febr. 1704 blef dömd från prästämbete och lägenhet. Han fick afstå pastoratet 1 maj 1705, då husesyn hölls efter honom. Vid affärden lär han medtagit några i Ytterlännäs kyrkkista förvarade äldre handlingar. Hustrun blef af maken beskyld, att ha förgiftat sina förra män, men bevisade genom vittnesintyg falskheten af denna anklagelse och yrkade på skilsmässa. Sellinger skall därefter rest till Polen för att hos kon. Carl XII söka restitution af sysslan,

men en morgon funnits död i en ladugård efter en någon tid förut yppad misshällighet. I hvarje fall var han död 1712, då bland arfvingarne nämnas hans ännu lefvande moder, en broder, nämndeman Erik Jonsson i Knäfland och några andra syskon.¹

G. m. *Catharina Margareta Polhammar*, som i Sthm varit 2:ne gånger förut gift, näml. 1) m. mästern Anders Tiller, d. 1687, 2) m. kgl. murmästaren Joh. David Lüdeman, tysk, d. 1696.

Tr.: De modis percipiendi et inclinationibus animæ humanæ, præ. *P. Lagerlöf*. Ups. 1687. - Wanskligheetens Spegel [grafskrift öfver inspektör Anders L:son Höök, begr. i Wendels kyrka 1688]. Ups. fol.

17. Mag. **Nicolaus Laur. Forzelius** (1705-09), f. 1646 Piteå församl., son af bonden Lars Persson i Sikfors by och Dorothea Carlsdotter. Han var redan på sitt 15:de år, då han 1660 började studierna i Piteå skola, drog sig under fattigdom fram och intogs i Hsands gymnasium 1668. Uppehållande sig genom sjungande vid andras dörrar begaf han sig landvägen till Åbo, där han är 1672 inskrefs ss. stud., erhöll kondition hos en förmögen handlande Festling och uppbar stipendium 1677-85 samt tjänstgjorde äfven ss.. vice depositör 27 apr. 1681. Efter fullständigt aflagda gradualprof återkom han till hemorten, blef rektor i Piteå skola 1685, lektor i matematik vid Hsands gymn. 1690, beklädde rektoratet där åren 1693 och 1701 samt tillträdde Torsåkers pastorat 1705. Afled redan 27 sept. 1709 och begrofs i Hsand 3 okt. s. å.

G. 23/1 1687 m. *Christina Loffman*, dotter till kapten, sedermera majoren och kommandanten på Älfsborg Isak Loffman och Anna Fluor, prostdotter fr. Skellefteå; d. 1725 och begr. i Hsands kyrka 21/12.

Barn: *Anna*, f. 4/7 1688 i Piteå stad, d. i aug. s. å.; *Isak*, f. 15/7 1689, khde i Refsund, n. 15; *Dorothea*, f. 1690 i Hsand, g. 1) 1722 m. rådm. och handelsm. Anders Öman i Hsand, änka 1/3 1731, 2) omg. 4/5 1736 m. borgaren och postiljonen Samuel Walanger, d. begr. i Hsand 17/1 1762; *Lars*, f. 1692, stud. 1709, blef proviantskrifvare 1714; *Petrus*, f. 1694, d. ss. barn; *Erik*, f. 1698, fänrik vid entrekarlsregementet, for till Amerika; *Anna*, f. 1702, g. m. komm. Hans Hellman i Gudmundrå-Högsjö; *Nils*, f. 1704, stud. 1722, lefde ännu 1766 ss. barnlärare; *Carl*, f. 14/2 1706 i Torsåker, d. ss. stud. i Sthm i maj 1727; *Stina*, f. 16/10 1707, d. ogift 1728.

Tr.: De tympanis magicis, præ. *P. Laurbeckius*. Aboæ 1680. De exordio mundi, præ. *A. Petræus*, ib. 1681.

18. Mag. **Martinus Solander** (1711-23), f. i Stigsjö 11 juli 1666, son af khden i Nordmaling Daniel Solimontanus. Från Hsands

¹ Originalakterna rörande Sellingers domförande finnas i UB, W. 920.

gymn. stud. i Upsala 16 sept. 1685, promov. fil. mag. 9 dec. 1697. Genom kgl. bref 31 mars 1701, dat. *Lais hufvudkvarteret*, utn. han till *ethices & histor.* lektor i Hsand, var gymn. rektor 1704. Lär blifvit af kgl. regeringen utn. till pastor i Skön, men som regeringen erfor, att konungen själf utsett en annan därtill, fick Solander interimfullmakt på Torsåkers pastorat 23 dec. 1709, dock under afvaktan på Kgl. Maj:ts konfirmation. Husesyn efter företrädaren hölls här 16-19 aug. 1711. S. afled 21 maj 1723, efter att en längre tid varit sängliggande, och begrofs i Dals kyrka 28 juli midt framför altaret mellan altarskranket och kordörren. Vid prästmötet i febr. 1723 anmälde prosten Asp, att pastorskan i Torsåker tycktes lägga sig i kyrkdisciplinen: gudstjänsten kom ibland att långt utdragas, därigenom att pastorskan igenom sina brudklädningar ej i rättan tid kommer tillstädes. Härpå gaf Konsist. följ. svar: Kyrkdisciplin tillhör kyrkoherden; är han hindrad af sjukdom, måste komm. och adj. rådlägga härom med sin pastor, men pastorskan får ej sig härutinnan inmänga eller på något sätt kyrkogången hindra, emedan qvinnan bör tåga i församlingen.

G. 6/6 1703 m. *Brita Bohlin*, dotter till prosten i Själevad Haquin Bohlin. Efter ett 20-årigt barnlöst äktenskap födde hon en dotter, som strax afled. Hon blef år 1728 omg. m. häradshöfd. Christian Wallensteen; d. 30/11 1742. I febr. 1743 skänkte de till Ytterlännäs kyrka ett porträtt af khden Mart. Solander, som uppsattes i koret.

Tr.: De constantia dictorum et conventorum, præs. *J. Schwede*. Ups. 1693. - De scytala Laconica, præs. *H. Forelius*, ib. 1697. - Verser vid Petter Wästlings och Barbara Avandras bröllop i Umeå 1687. Verser vid Petrus Asps och Elisabeth Steuchias bröllop i Säbrå 1693 (tills. m. andra).

19. Mag. **Jöns Eurenus** (1725-51), f. 11 aug. 1688, son till prosten i Nora Jakob Eurenus i hans 3:e gifte m. Elisab. Blanck. Stud. i Lund 1705, sedan i Upsala 9 sept. 1707, där promov. till fil. mag. 12 juni 1716; konrektor i Hsands skola 1719¹, utn. till lektor i matematik vid Hsands gymn. med kgl. fullmakt 11 jan. 1721 och tog sitt inträde ss. konsistorialis 6 juni 1722. I företalet till hans arbete »En präst i sin prydnings» omtalar utgifvaren, huru lektor Eurenus kom att blifva präst. Biskop Wallin »förmodeligen att försöka, om han ock vore äfven så skarp-synt och talför på en prädiko-stol, som i Consistorio», sände honom på en fredag den både obehöriga och oväntade befallningen att följande söndagen predika högmässan i Hsands stadskyrka, och då detta försök utfallit

¹ Under hans konrektorstid inföll ryssarnes härjning, då Hsands skola en tid måste förläggas till Gådeå by.

så väl, som om han varit en gammal och öfvad prästman, fattade han sådan håg för predikoämbetet, att han kort därpå 26 maj 1723 lät prästviga sig. Följande dag emottog han rektoratet i gymnasiet för året samt eloquentiæ lektorsbefattningen. Som konsistorieledamot stod han stundom i stark opposition mot præsul biskop Wallin, hvilken under sin långa ämbets-tid vant sig att behandla en del ärenden med en viss själfrådighet utan motstånd af de äldre konsistoriales, men Eurenus, ehuru yngst i konsistoriet, var en frimodig man och hänvisade med orubblighet på hvad lag och författningar bjödo. Sin personliga högaktning för den gamla stiftschefen fick han icke dess mindre tillfälle att uttala i den latinska parentation, som han å konsistoriets vägnar efter biskopens död höll i Säbrå kyrka den 28 aug. 1723. Den 14 okt. 1724 utn. E. till khde i Torsåker och tillträdde här 1725. Vid 1729 års prästmöte höll han synodaloration. Han hade af Gud undfått stora pund, ägde en djup lärdom, stort vett och stark tankegåfva samt dråpeliga predikogåfvor, var en förträfflig kantor och musiker; hade dessutom en ofantlig lätthet att skrifva både latinsk och svensk vers till och med ex tempore, en förmåga, som synes varit ett släktarf. Sin församling skötte han med synnerlig omsorg, hvarjämte han äfven flitigt använde sin tid till författarskap. Hans skrift »En präst i sin prydnings» räknades på sin tid som ett värdefullt arbete, och hans latinska läroböcker användes under lång tid vid undervisningen i våra skolor. Blott en mindre del af hans arbeten hafva emellertid utkommit af trycket. Afled 4 juni 1751. Torsåkers kyrka äger såsom minne af honom en oblatask af silfver med hans och hans makas initialer.

G. 6/1 1720 i Sollefteå prästgård m. *Catharina Renhorn*, dotter af befallningmannen öfver S. Lappmarken Hans Renhorn och dotterdotter till prosten N. Plantin i N. Luleå; d. i Neder-Kalix 23/7 1780. 83½ år.

Barn: *Jacob*, f. 1720, stud. 1738, byggmästare och landtbrukare i Hol i Nora, erhöll belöning för nytt sätt att binda nät; d. 1/8 1799; *Christina*, f. 6/2 1772 i Hsand, g. m. khden Er. Sylvin i Neder-Kalix; *Elisabeth*, f. 26/2 1723 ib.; *Catharina*, f. 29/12 1725 i Torsåker, g. m. khden Joh. Löfmarck i Tuna; *Johannes*, 21/7 1728, stud. 1748, byggmästare vid Trollhättan, d. 1763; *Maria Magdalena*, f. 6/2 1730, g. 1/1 1764 i Sthm m. brukspatron Jakob Graver, i Östergötl.; *Abraham*, f. 12/1 1732, stud. 1751, fil. mag. i Greifswald 1759, konstmästare vid Trollhättan 1764; *Anna Brita*, f. 19/12 1732; *Isak*, f. 6/3 1736, d. s. å., begr. 4 d. Påsk; *Isak*, f. 13/8 1737; *Jöns*, f. 30/11 1740.

Tr.: De literis, præs. *J. Steuchius*, Ups. 1715. - De antiquitate et origine litterarum græcarum et runarum, præs. *J. Upmark*, ib. 1716. - Suspiria ad tumulum Svenonis Pontan, dec. 1715. Ups. - Munus parentale post exequias funeris Georgii Wallin . . 28 aug. 1723 in templo Sæbroensi. Sthm 1723. - En liten Barna-grammatica

och syntaxis öfver det latinska språket. Sthm 1730. - En liten Barna-syntax, innehållandes alla latinska språkets reglor. Sthm 1733. - *Atlantica Orientalis* eller *Atlants Näs*, til des rätta belägenhet beskrefven . . . utg. af *Ol. Bid. Renhorn*, Sthm 1751; utkom äfven i latinsk öfvers. Berol., Stralsund & Lips. 1764 och i fransk bearbetning af *F. C. Baer*, Paris 1762. - En präst i sin prydnad, eller grundelig afhandling angående en prästmans och Christi tjenares ämbetes-skyldigheter. Sthm 1770. - Bland otryckta arbeten: *Theologia biblica-evangelica, ex puro Dei verbo composita et notis perpetuis . . . illustrata* 1740 (censureradt 1744). - *Systema theologicum* eller *loci communes* med korta frågor på latin, men vidlyftiga och lärda noter på svenska, mscr. 1738. - *Then Babyloniska skökan i Norden*, mscr. 1739.

20. Mag. **Olaus Jac. Unæus** (1754-70), f. 21 dec. 1704 i Tillinge prästg. i Upland, son af prosten Jakob Unæus i Gudmundrå och Brita Hernodia, khdedotter från Tillinge. Stud. 15 sept. 1720 i Upsala, där han promov. till fil. mag. 15 juni 1731; prästv. till adj. åt sin fader i Gudmundrå 1733; utn. till kollega i Hsands skola 3 kl. 24 sept. 1743 och till konrektor 25 apr. 1745, sedan de öfriga sökandena undandragit sig förhör och prof; rektor vid Frösö skola 1747. Khdevalet efter Eurenus föranledde mycket krångel. Torsåkersborna, ej nöjda med konsistorieförslaget, önskade få Eurenii måg J. Löfmarck därå uppförd, hvilket Kgl. Maj:t afslog. Vid själfva valakten hade Ytterlännäs och Dals församlingar inlagt skrivelser med kraf på vilkorligt val och vissa förbehåll för att tilltvinga sig ökad gudstjänst, hvarigenom valordningen blifvit störd. Till straff resolverade Kgl. Maj:t, att Ytterlännäs och Dal, som af själfsvåld tredskat att vid valet votera och satt sig emot laga ordning, gjort sig förlustiga all vidare valrättighet, och som mag. Unæus erhållit de flesta rösterna, fick konsist. befallning att för honom utfärda fullmakt. (Hdpr. 6/3 1754.) Han tillträdde i maj s. å.; förordn. till v. prost i slutet af 1764 och till ordin. kontraktsprost 23 apr. 1768, utsågs 27 apr. s. å. efter afl. prosten Dan. Salin till præses vid 1769 års prästmöte i Hsand, hvilket emellertid uppsköts. Afled 5 maj 1770.

G. 25/8 1741 i Nedansjö, Gudmundrå, m. *Margareta Norlind*, dotter till landskrifvaren i Ångermanland, sedan revisorn i Kgl. Kammarrevisionen Joh. Norlind och Stina Stridsberg; omg. m. rektor Jöns Lenæsius i Sundsvall; d. därst. 18/2 1793.

Af 13 barn: *Johannes*, f. 19/5 1744 i Hsand, d. späd; *Olaus*, f. 12/5 1745 ib., begr. 21/7 s. å.; *Brita*, f. 1746, d. 12/11 1753 på Frösön, 6 år 11 m.; *Johannes*, f. 23/7 1748 å Frösön, stud. i Upsala 1765, d. i aug. 1766; *Jacob*, f. 27/1 1750; d. 1/7 1751; *Olaus*, f. 20/11 1751, d. 25/6 1752; *Christina*, f. 30/6 1753, g. m. brukspred. i Gålsjö Joh. Lenæsius; *Brita Margareta*, f. 8/8 1755, g. m. efterträdaren; *Magnus*, f. 24/7 1760, khde i Löfånger.

Tr.: Sorge-rijm öfver khden i Tillinge prost. Olaus Hernodius 1723; grafverser vid slottsfogden m. m. i Westerås Abraham Sahlstedts m. fl. anhörigas död 1730. - Diss. de servo romano, præs. *F. Törner*, Ups. 1727. - De definitione, præs. *E. Alstrin*, ib. 1731. - Wårs Herras och frälsares Jesu Christi heliga lefvernes historia. Sthm 1751. 4:0.

21. Mag. **Olaus Törnsten** (1772-87), f. 22/11 1729 i Nätra, son till komm. därst., sedan prosten i Njurunda Jonas Törnsten och hans första fru Catharina Stenklyft. Stud. i Ups. 19 okt. 1750. Redan före gradual-disputationen hade han författat ett par arbeten i ekonomi, af hvilka ett, behandlande linodlingen i hans födelsesocken, tjänade honom såsom disputation pro ex., det andra om lingarns upprämnande till lärft. belönades med en gåfva af 750 daler k:mt och befordrades till trycket af Riksens Ständers manufakturkontor, som åt honom anslog 6000 daler till en resa i Polen och Lifland för studiet af bättre metoder för behandlingen af hampa. Resan företogs, sedan han promov. till fil. mag. 20 juni 1758. Efter hemkomsten blef han vice notarie i kommerskollegiet 1764. Försedd med kgl. promotorial af 14 nov. 1766 sökte och fick han 12 juli 1768 kollegatjänsten i 2 kl. af Piteå skola men kom ej att tillträda där, enär han 27 apr. 1769 erhöll en motsvarande befattning i Frösö skola. Prästv. 14 juli 1769, aflade past. ex. 17 maj s. å. och utn. till khde i Torsåker 6 maj 1772. Efter långvarig tärande sjukdom med andtäppa afled han 22 febr. 1787 och begrofs 1 apr. i särskildt uppfördt grafkor. Vid hans död befanns sterbhuset i torftigaste belägenhet, men änkan vann dock sin utkomst tack vare de 50 frihetsårs arrende, hennes man fått för verkställd odling på ett prästbordstorp, samt genom tillfallet arf och en ärlig änkehjälp.

G. 1771 m. *Brita Margareta Unæa*, dotter af företrädaren. Hon testamenterade sin lilla kvarlåtenskap åt sin dotterdotter Brita Greta Bilde, undantagandes några förmåner åt sin måg skräddaren Granholm och hans hustru; d. 30/11 1826.

Af barnen: *Olof*, kamrer vid Kgl. Arméns flotta i Göteborg, lefde ännu 1826; *Lars Johan*, stud. i Upsala 1795, handelskontorist; *Christina Margareta*, f. 13/5 1778, g. 1) m. landtmätaren H. Bilde, 2) m. sockenskräddaren Jonas Granholm på prästbordet, d. i Torsåker 27/10 1849; *Carl Törnsten*, f. 7/7 1783, apotekare Sundsvall, d. 17/11 1820; *Per Abraham*, d. 1/3 1785, 3 mån 3 v.; *Mathias*, f. 1786, apotekare, d. i Piteå 7/4 1827.

Tr.: Om Nätra sockens linsäde i Ångermanland, præs. *A. Berch*. Ups. 1753. - De experientia vulgari, præs. *S. Duræus*, ib. 1758. - Författning öfver lijngarns uprännande til lerfter. Linköping 1757. - Undersökning om det är möjligt at hämma lurendragerier igenom förbud. Sthm 1766. (anon.) - Underrättelse i wissa stycken af landthushållningen rörande i synnerhet lins och hampas planterande (en artikelserie införd i Sthms almanack för åren 1767-72). - Underrättelse om lins och hampas såning,

skötsel och beredande (i Saml. af rön och afh. rör. landtbr. ingifne till K. Vet. Akad. Del 1. Sthm 1775). - Försök til gödsels stärkande och förmerande genom rötning och tilsats af mullblandning (ib. Del 3, 1779).

22. Mag. **Petrus Rizén** (1788-1811), f. 23 apr. 1744 i Stigsjö; fadern var skepparen, sedermera häradsdomaren och riksdagsmannen Jonas Olof Norberg i Risnäs, en vettig, verksam och för sin redbarhet allmänt känd man, modern hette Catharina Rissler. Sonen blef efter studier i Hsand stud. i Upsala vt. 1764, men måste uppehålla sig genom barnundervisning på landsbygden, till dess han lyckades erhålla en akademisk kondition. Vid sin första disputation antog han namn efter födelseorten. Promov. fil. mag. i Upsala 18 juni 1770. Följande år reste han ss. Stieglers stipendiat utrikes och besökte Greifswald, Frankfurt, Berlin, Hamburg, Lübeck och Wismar samt återvände till fäderneslandet med samma eskader, som öfverförde hertig Carls gemål Hedvig Elisabeth Charlotta till Sverige. Efter hemkomsten blef han informator åt öfverstelöjtnant Wrangels söner samt prästv. i Upsala 22 juni 1775, kallad till huspredikant hos riksrådet friherre Chr. Falkengren; e. o. bataljonspred. vid Kgl. lifgardet 1779; afl. past. ex. med betyget laudatur 1780, v. notarie i Hofkonsist. 1782, ordin. bataljonspred. och notarie 1783 samt regem. pastor vid Kgl. lifgardet 12 apr. 1786. År 1784 fick han tillstånd att åter företaga en utrikes resa, men hade olyckan att lida skeppsbrott på tysklands norra kust. Utn. pastor i Torsåker 1787, tilltr. 1788; opponent vid prästmötet 1795, præses vid 1799 års prästmöte, honor. prost 7 febr. 1799, t. f. kontr. prost i Ångermanl. östra kontrakt 1807. Afled 21 aug. 1811 i rödsot under en epidemi, som skördade flera offer i Torsåkers prästgård.

G. 1) 1786 m. *Maria Magdalena Klingberg*, f. 1761, dotter af inspektoren vid Kgl. Myntet Johan Klingberg och Anna Maria Blom; d. här 2/3 1805 i sitt 44 år;

2) 1806 m. *Sara Lovisa Graan*, f. 26/12 1775, dotter af khden Elias Graan i Skön och Ulrika Robsahm.

Barn i senare giftet: *Ulrika Catharina*, f. 1807, d. 25/7 1811, 3 år 7½ m.; *Per Johan*, f. 1810, d. 10/8 1811, 8 m.

Tr.: De Victoria ab gentiliis choro deæ instar habita, præs. *P. Ekerman*. Ups. 1765. - De voce ??, Ezech. 9:4, præs. *E. Hesselgren*, ib. 1770. - Swea inbyggares swåra bedröfwelse, predikan på klagodagen 3 maj 1771 uti Näs kyrka. Ups. 1771 (i anledn. af Kon. Adolf Fredriks död). - Utkast till predikningar öfver 1776 och 1778 års bönedagstexter (införda i Homiletiska Sällsk. handl.).

23. Mag. **Carl Genberg** (1813-42), f. 19 jan. 1762, son till prosten och khden Olof Genberg i Offerdal. Stud. i Upsala vt. 1782,

prästv. 15 sept. 1787 till adj. åt komm. Isak Norberg i Stöde; erhöill i aug. 1795 tillstånd att besöka Lunds universitet, där han undergick prof för filosofiska graden 1796-97; t. f. batalj. pred. 1797-98 vid konungens eget värfvade regem. i Landskrona, var tillika adj. i stadsförsamlingen samt skötte själavården vid slottsstaten därst. Sommaren 1798 återtog han sin adj. befattning i Stöde; promov. till fil. mag. i Lund 1799 samt medföljde ss. past. adj. khden I. Norberg, då denne 1800 tillträdde Gudmundrå pastorat, emedan han vid besättandet af sacellanien i Stöde blifvit förbigången i strid mot församlingens önskan. Notarie vid prästmötet 1806, afl. past. ex. 14 mars 1807; utn. khde i Lit 1810, tilltr. 1812; predikant vid prästmötet i Hsand s. å.; utn. khde i Torsåker 1812. tilltr. 1 maj 1813; honor. prost nov. 1815, utsågs 1817 till vice præses vid nästföljande prästmöte, men afsade sig denna befattning på grund af sin höga ålder, enär det ägde rum först 1839. Kontr. prost i Ångermanl. östra kontrakt sept. 1834. Genom hans välvilja och uppoffring, hvaröfver Kgl. Maj:t förklarade sitt välbehag, öfverläts för framtiden åt komministern i Ytterlännäs och sockenpredikanten i Dal mot billiga villkor annexprästborden i dessa socknar (se Norrlands tidn. 1838, n:o 4). Torsåkers kyrka skadades genom åskeld 1816 och i samband med iståndsättandet lades grund till ett torn, men det stannade därvid. G. var en godhjärtad man och utmärkt lärare. Systrar och gamla kvinnliga anförvandter funno hos den välvilliga prosten en trygg hemvist på ålderdomen. Han afled 21 aug. 1842, 80½ år g., barnlös. Biskop Franzén hyllade honom på 80-årsdagen med ett poem.

G. 22/4 1813 i Gudmundrå prästg. m. *Christina Margareta Rissler*, dotter af khden i Sveg Petrus Rissler n. 22; d. 25/3 1855 å sitt änkesäte Carlsberg i Torsåker.

Tr.: Victus cultusque Orientis ex ore Behenam episcopi Chaldæi, p. 5, præs. *Matth. Norberg*. Lundæ 1796. - De trinitate Indiana, id. præs., ib. 797. - Lättsinnige äktenskapsskillnader såsom följer af människoslägtets hårdhet. Prästmötespredikan 4 febr. 1812. Hsand 1812.

24. Mag. **Paul Wilhelm Huss** (1846-1857), f. 7 juni 1801 i Sveg, son till khden därst., sedermera i Ljustorp Wilhelm Huss. Stud. i Upsala vt. 1821, promov. fil. mag. 14 juni 1833; v. kollega i Umeå skola s. å. samt efter afl. undervisningsprof 2 okt. 1834 ordin. kollega vid samma läroverk 27 mars 1835; prästv. 11 jan. 1845, past. ex. i juli s. å.; utn. khde i Torsåker 11 aug. 1846, tilltr. omedelbart; v. kontraktsprost. I okt. 1854 invigde han Ytterlännäs nya kyrka, enl. af biskopen meddelade uppdrag. Afled i Torsåkers prästgård 30 apr. 1857.

G. 2/10 1846 i Ljustorp m. *Helena Charlotta Burström*, f. 6/10 1813. Som änka återflyttade hon till Umeå med barnen och afled där 2/2 1899.

Barn: *Paulina Wilhelmina*, f. 1847, konsertsångerska, ogift, bosatt i Umeå; *Esbjörn Wilhelm*, f. 1848, fältskär i Umeå; *Paulus*, f. 1850, e. landskontorist i Umeå; *Anita Margareta*, f. 1854, ogift, bosatt i Umeå.

Tr.: De nexu rerum cum Deo ex ratione Pantheismi, p. 3, præs. *C. J. Boström*, Ups. 1827. Numismata Angliæ vetusta, p. 4, præs. *J. H. Schröder*, ib. 1833. - Tal, hållna vid invigningen af Ytterlännäs kyrka, orgelverk och kyrkogård, den 29 okt. 1854, samt slutet af den sista predikan i Ytterlännäs gamla kyrka, den 22 okt. 1854. Hsand 1858.

25. **Erik Petter Sellin** (1859-72), f. 13 apr. 1805 i Anundsjö, son af prosten Erik Olof Sellin. Stud. i Upsala 20 mars 1826, prästv. 18 juni 1828 till komm.adj. i Anundsjö; past.adj. i Sidensjö 17 dec. s. å., past.adj. i Björna 9 apr. 1834, komm. adj. i Själevad 24 febr. 1836, åter past.adj. i Björna 1 juni s. å., v. komm. i Anundsjö apr.-juni 1837, past.adj. i Själevad 28 juni 1838-1843, tidvis med vice past. förordnande; v. past. hos prosten Thelaus i Anundsjö mars 1843-maj 1844; utn. komm. i Boteå-Styrnäs 25 jan. 1843, tilltr. 1 maj 1844; past. ex. 8 maj 1849, khde i Mo 3 apr. 1852, tilltr. 1 maj 1854; khde i Torsåker 14 dec. 1857, tilltr. maj 1859; v. kontraktsprost under ordinarie prostens närvaro vid 1859 års riksdag samt 1870-72. Afled 15 dec. 1872. I den runa, som ristades öfver honom vid 1877 års prästmöte, skildras han såsom en man, hvilken under en 16-årig adjunktstid fick gå i försakelsens skola, begåfvad mindre med praktiska anlag och större vyer, än med synnerligt utveckladt ordningssinne, välvillig, eftergifven och gästfri, älskande musik och finnande sin glädje i att se kring sig en glad sjungande ungdomsskara.

G. 1) 24/6 1837 i Sidensjö prästgård m. *Christina Ulrika Bergstedt*, dotter till khden N. Bergstedt i Refsund och styfdotter till prosten A. Oldberg i Sidensjö; d. i Torsåker 25/9 1866;

2) m. *Anna Sofia Julin*, dotter till khden i Anundsjö E. Julin; d. i Anundsjö 14/1 1882.

Barn i förra giftet: *Sofia Maria*, f. 3/12 1838 i Själevad, g. m. G. Ferdin. Fr. Sommelius, possessionat, d. i Frök, Styrnäs 1915; *Erik Johan*, f. 21/8 1847 i Styrnäs, fil. d.r, kollega i Vadstena, f. 20/7 1899; *Petrus Immanuel*, f. 8/4 1849, stud. 1869, deltog i sångarfärden till Paris 1878, agent i Moskva 1896, innehafvare af advokatbyrå i Sthm, advokat i Kalmar 1902, d. där 15/11 1921; *Christina Ulrika*, f. 5/10 1851, g. m. postmästaren Harald Julin i Charlottenberg, sedan i Skellefteå och Grenna, d. i Charlottenberg 14/2 1885; *Nikolaus August*, f. i Mo 24/8 1854, fabrikör, d. i Sthm 1897; i senare giftet: *Anna Elisabeth*, telegrafist i Sthm, g. 15/7 1897 i Sthm med prov. läk. i Knifsta Gustaf. Grapengiesser.

26. **Karl Johan Edwall** (1875-1908), f. 14 sept. 1826 i Oviken, son af fältprosten och khden därst. Laurentius Edwall. Intogs i Frösö skola febr. 1836, stud. ht. 1847 i Upsala. Under studietiden slöt han sig

till den frikyrkliga rörelse, som där uppkommit på 1840-talet och hvars förnämsta ledare var rådman L. W. Henschen. Han inskref sig väl i teologiska fakulteten, aflade dimissionsex. 1 febr. 1853, prakt. teol. ex. 9 juni och folkskollärareex. 13 juni s. å., men de åsikter, han insupit, hade gjort honom obenägen att inträda i kyrkans tjänst. Synes slagit sig ner i hemorten och i Oviken, Hackås och Berg såsom lekmanpredikant utöfvat en flerårig verksamhet, som visserligen ej vann faderns gillande, men på allmogen slog han an genom sin vackra predikoröst och sitt föredrag af Ahnfelts sånger. Under några år var han föreståndare för en vattenkuranstalt vid Kullstaberget i Näs s:n, som dock i ekonomiskt hänseende ej lär ha burit sig. Efter en tids vistelse i Sthm beslöt han sig omsider för att ägna sig åt prästämbetet, aflade prästex. i Hsand 16 apr. 1860 och prästvigdes 23 apr. i Sthm af biskop I. Bergman, som då vistades vid riksdagen, samt förordnades att tillsvidare uppehålla komministertjänsten i Hsand, och Hernö, tillika andre lärare vid Hsands folkskola och skollärareseminarium 2 juli 1860, utn. till fängelsepredikant 7 apr. 1862, afl. past. ex. 27 okt. 1863; hospitalspredikant 1 sept. 1864; komm. i Njurunda 17 juli 1865, tilltr. genast, tillika brukspred. vid Galtström 3 jan. 1866, v. pastor i Njurunda 6 maj 1868; erhöll fullmakt som khde i Öfver-Kalix 26 aug. 1867, öfvertog pastoralvården därst. 1 juni 1869, tilltr. 1870; här hade han att med gammalläsarne utkämpa skarpa strider. Utn. khde i Torsåker 18 aug. 1873, tilltr. 1 maj 1875, frånträdde Ytterlännäs 1 maj 1903. Kontr. prost i Ångermanl. östra kontrakt 11 apr. 1889-8 febr. 1896. Efter flyttningen till Torsåker fick han något mera tid att ägna till studier, som städse varit honom kära. Därvid kommo bibelstudierna i första rummet. Sangvinisk och med lifligt ingenium, följde han med sin tid och satte sig lätt in i dess aktuella frågor. Den kritiska vaksamheten var dock hos honom mindre stark, hvaraf följde, att han i sina åsikter ej alltid var så sadelfast och härigenom lätt kom att ändra mening. Sina predikningar gaf han en vårdad form, och för sina församlingar var han med sitt praktiska sinne en god och verksam herde, tillika folklig och umgängesam. Äfven för jordbruket och hästarne räckte hans intresse till. Oaktadt sin sjuklighet uppnådde han en hög ålder och omfattades med vördnad och sympati, till dess han efter upprepade slaganfall afled 22 dec. 1908. Vid prästmötet 1877 höll han åminnelsetal öfver de aflidna och invigde 30 nov. 1890 Dals ombyggda kyrka. LVO 1896. (*O. E. Arberman*, Minnesord öfver hädangångna ämbetsbröder, vid prästmötet i Hsand 1911.)

G. 11/5 1856 m. *Margareta Andersson*, dotter af hemmansägaren Anders Månsson i Östervigge, Bergs s:n, och Karin Olofsdotter.

Barn: *Hellevi Thesda Katarina Johanna*, f. i Maria Magdalena församl. i Sthm 16/2 1857; *Alma Margareta Elisabeth*, f. i Näs 21/4 1858, småskolelärarinna i Gudmundrå; *Sigrid Eleonora Maria (Elin)*, f. 27/6 1860 i Berg, g. 1884 m. khden i Ragunda C. F. de Ron; *Johannes Laurentius*, f. i Säbrå 11/10 1863, distriktveterinär i Offerdal, d. 15/2 1925; *Karl August Valfrid*, f. 18/5 1865, veterinär i Skog, d. 9/1 1909; *Emfrid Valborg Aurora Karolina*, f. i Njurunda 15/10 1866, g. 1912 m. bokhandl. Edward i S:t Paul, Minn.; *Ester Eugenia*, f. 4/7 1868, g. 7/9 1902 m. khden i Bodum Lars Ol. Sundström; *Victoria Fanny Concordia*, f. i Ö.-Kalix 18/2 1870, g. 18/2 1898 m. kamrer Hans Stattin; *Anders Waldemar*, f. 29/6 1871, komm. i Sundsvall, sedan khde därstädes.

Tr.: Några minnesord öfver hädangångna stiftsbröder 1871-77 vid prestmötet i Hernösand år 1877 (i Prästmöteshandl.). - Predikan på 1. sönd. i Fastan (i Predikn. af Hsands st. prester, 1, 1883). - Predikan på 2. sönd. eft. Påsk (i Vårt Lands predikobil. 1887, n. 16); Predikan på 5. sönd. eft. Tref. (ib. n. 27). Sthm. - Smärre kyrkliga uppsatser i tidn. Väktaren. - Några tidningsartiklar i landtbruk och boskapsskötsel.

27. **Isac Ehnmark** (1911-23), f. i Byske 25 jan. 1859. Föräldrar: skräddaren Axel Thure Björkman och Eva Maria Olofsdotter. Aflade mogenhetsex. vid Fjellstedtska skolan i Upsala 31 maj 1889, stud. vid universitetet ht. s. å.; efter aflagda teol. examina prästv. i Hsand 31 maj 1894 till past. adj. i Byske och 22 nov. s. å. förordn. att uppehålla pastoralvården därst. Från 1 juni 1895 domkyrkoadjunkt i Hsand, tillika predikant vid Hsands lasarett 1 juni 1895-31 aug. 1903, och fr. 1 juli 1895-31 maj 1911 pred. vid Hsands hospital. Kallades till fjärde profpred. vid khdevalet i Byske 1895 och aflade där predikoprof 13 okt. s. å.; innehade i Hsand kortare förordnanden som v. pastor och v. komm. Utn. khde i Torsåker 24 juli 1909, tilltr. 1911. Afled 18 febr. 1923.

G. 6/11 1896 m. *Magdalena (Magda) Markgren*, f. 6/2 1864 i Byske, dotter till landtbrukaren och häradsdomaren Jacob Markgren och Magdalena Öhlund. Som änka bosatt i Upsala.

Söner: *Ernst Jakob*, f. i Hsand 29/12 1897, med. lic.; *Elof Einar Jacob*, f. 3/8 1899, fil. lic., Norrl. nations 1:ste kurator; *Erland Jacob*, f. 1/10 1903, fil. kand. Fosterdotter: *Märta Emilia*, f. i Byske 3/1 1902.

Tr.: Under pilgrimsfärden. Tio föredrag. Sthm 1898.

(Litt.: *K. Sjöberg*, Isak Ehnmark in memoriam (Från ådalar o. fjäll 1924); *P. Palmquist*, Minnestal v. prästmötet i Härnösand 1926.)

KOMMINISTRAR I YTTERLÄNNÄS.

1. Herr **Lars** [1542-57] arrenderade under dessa år några af pastoratets gamla till kronan indragna kyrkjordar, nämligen Ed, Sunnanåker och Nordanåker i Ytterlännäs och år 1542 äfven Hof och Storlegden i Torsåker, hvilka emellertid följande år öfvertogos af den nye khden herr Henrik.

2. Herr **Nils** [1582], kapellan i Torsåker, var närvarande å lands-tinget i Bjertrå 31 juli s. å., då lagmansdombref utfärdades om den på initiativ af khden Petrus Oestani verkställda omregleringen af Torsåkers prästbordsjordar (se ofvan sid. 143). *Tunæus* identifierar denne herr Nils med *Nicolaus Olai*, hvilken för sin lärdom och sitt vackra uppförande år 1590 erhöll Hudiksvalls pastorat och ss. khde där underskref Upsala mötes beslut 1593 samt afled 1601.

3. **Olaus Nicolai** [1593-96] undertecknar som kapellan i Torsåker Upsala mötes beslut 1593 och afgaf i maj 1596 ett friande intyg i khden i Hsand Laurentii Jonæ sak (Udpr. 12/5 1596).

4. **Johannes Claudii** (1599), den år 1596 afsatte khden i Ramsele, sändes af ärkebiskopen till Torsåker strax i början af år 1599 ss. kapellan, men hann inom kort ställa till så mycket bråk, att församlingen vägrade behålla honom. Närmare härom, se *Ramsele*.

5. **Sanderus Erici** (1599-1607) begärde som kapellan i Nordingrå transport till någon annan sacellani, och blef af Upsala domkapitel 22 febr. 1599 beskickad till Torsåker, efter det dn. Johannes Claudii icke där antogs. Tillträdde 1 maj 1607 ss. khde i *Gudmundrå*.

6. Herr **Lars** [1613-33] är säkerligen den herr Lars, som vid midten af år 1613 lämnade sin kapellansbefattning i Själevad. Efter transporten till Torsåker kunde han på grund af sin fattigdom icke vidare utgöra Älfsborgs lösen och måste lefva af andras hjälp. I mantalslängden för år 1630, där han uppföres som ägare af 3 kor och 3 får, omtalas att han hade »ursinnig hustru, som varit hafver i samvetzqual i 23 år» och hvilken han måst vakta; själf var han då gammal och så svag i sin syn, att han ej mera förmådde sköta sin tjänst. Khden Matthias Olai anhåller 24 sept. 1633 å hans vägnar om förskoning för kvarntullen, som han ej kunnat utgöra för föregående år. »Af hvad han läst, medan han ännu hade synen i behåll och af hvad barnen honom föreläste, predikade han, då hans son, utan tvifvel djäkne, måste läsa episteln, bönerna och syndabekännelsen från bokstolen i koret». (*Tun.*)

7. **Nils Persson** (1636-37), var sedan ett års tid kapellan i Torsåker, då han afled 1637. Han hade ej utbekommit någon lön af khden herr Matths, ehuru han undervisat hans barn, och då nu änkan *Margareta Persdotter* begärde utfå lönen, fick hon af pastorn endast »ett mundligt

afwugt svar». I ett bref till Upsala domkapitel af 19 maj 1638 anhåller hon om bistånd till lörens utbekommande. (Hdmh.)

8. **Olaus Erici Rufinius** (1637-72), från Hälsingland, är kapellan här 1637 och bodde på Sunnanåker. På tinget i Torsåker 22 juni 1642 kårade vällårde herr Oluf till några, som stodo i skuld till hans sal. svärfader (Ådb.). Ofvan (s. 144) är omtaladt, huru han vid ett besök i Upsala 13 juni 1643 för att anhålla om befordran blef underkastad ett katekesförhör af ärkebiskopen, hvilken fann honom för undermålig att allena förestå en församling. Ett bevis för att han dock ej saknat bokliga bildningsmedel är den präktiga edition af Tertullianus, tryckt i Paris 1583, som han 1670 skänkte till lektor Zach. Plantin i Hsand.¹ Herr Olof inköpte år 1646 hemmanet Svedje i socknen af kapellanen Jonas Zachariæ i Själevad. På tinget 31 juli s. å. klagade han, att Hans Jerksson på kyrkbolet en söndagsmorgon skällt honom för en tyrann och djäfvulsmenniska. Själff hade kapellanen på ett bröllop år 1668 kallat kyrkvården Hans Hansson kyrktjuf, därför att man utan hans vetskap ur kyrkkistan uttagit penningar, hvarmed en skuld till moderkyrkan blifvit betald; pliktade för detta tillmäle 40 mark (Ådb. 28/3 1670). Han afled efter en 45-årig ämbets-tid antagligen 1672. Åtminstone var han död före 17 juni 1673, då Ed-bymännen på Torsåkerstinget kräfdde att igenbekomma de nyåkrar, som gamle kapellanen herr Oluff en tid haft utan skatt under sin gård Svedje, ehuru de lågo inom Eds rå (Ådb.). »Egde ansenliga krafter och styrka så i andelig som lekamlig måtto och förde ett ordentligt lefverne» (*Tun.*).

G. 1) m. en dotter till Påfvel Olofsson i Svedje;

2) m. *Karin Eriksson*, d. 20/5 1702, begr. i Ytterlännäs kyrkas kor.

Barn: *Johan Rufinius*, klockare i socknen, bodde i Svedje; *Brita*, g. m. efterträdaren.

9. **Laurentius Christophori Hornæus** (1672-1719), f. 1645, son af en borgare i Hsand. Stud. i Upsala 14 nov. 1667 på samma gång som brodern komm. Petrus H. i Ullånger. Efter 5 års studenttid prästv. 1672, och »dagtingande med svärfadern om mågskap och efterträdande» blef han här komm. s. å., enär den af konsist. redan 23 mars 1669 därtill designerade Johannes Wattrangius under tiden blifvit khde i pastoratet. Hornæus sökte Ramsele pastorat år 1693, men erhöill det ej. Var när-

¹ Boken, som nu förvaras i Upsala Univ.-bibliotek, bär följande anteckning: »Ex liberalitate R(everen)di d:ni Olai in Ytherlehnes cessit in possessionem Zachariæ Plantini A:o 1670 1 juni»; inköptes sedan år 1700 af superintendenten Julius Micrander och kom 1749 i ärkebiskop Henr. Benzeliis ägo.

varande vid prästmötet i Hsand 1694. I aug. 1717 begärde han sin son L. Hornæum juniorem till hjälppräst under sin lifstid och till efterträdare efter sin död, hvilket beviljades af biskop och konsist. (Hdpr. 28/8 1717.) Han bodde i Nordanåker och afled efter 47 års tjänst i församlingen 27 apr. 1719 samt begrofs i Ytterlännäs kyrka mellan altarpallen och sakristidörren.

G. m. *Brita Olofsdotter Rufinia*, företrädarens dotter. Det förmäles, att under trolldomsväsendets dagar undersökningskommissionen befallt, att ett par gossar från Nordingrå, hvilka blifvit beryktade genom sina vittnesmål, skulle ställa sig vid kyrkdörren i Torsåker för att utpeka dem, som voro trollpackor och gjort Blåkullafärd.¹ Därvid angaf den ene kapellanens hustru, men hon »tecknade» ögonblickligen pojken med en så kraftig örfil, att han stöp i backen och fann för godt att återtaga sin angivelse mot herr Lars' stränga hustru.

Barn: *Lars*, f. 7/1 1682, efterträdande komm. härst.; *Catharina*, dopvittne 1689; *Elisabeth*, var 1701 g. m. komm. Pehr Hägg i Jockmock, d. före 1707; *Brita*, dopvittne 1702, g. m. Matthias Samuelsson i Nyland; *Christopher*, dopvittne 1703; *Anna*, g. 29/1 1711 i Nordanåker m. komm. Jonas Stadenius i Ramsele; *Sara*, f. 25/7 1690, d. 1/9 1697; *Helena*, f. 30/8 1694.

10. Lars Larsson Hornæus (1719-1751), f. 7 jan. 1682 i Ytterlännäs, företrädarens son. Stud. 5 sept. 1706 i Upsala, prästv. 29 mars 1708 till past. adj. i Torsåker, blev 1715 2. komm. i Luleå, men nödgades därifrån ta till flykten för ryssarne och fick på faderns begäran blifva hans medhjälpare och designerade efterträdare 1717; erhöll fullmakt som komm. 15 juli 1719. Då han i sin ordning begärde ämbetsbiträde 1750, utlofvade han 100 dlr kmt med kost och husrum i prästgården samt häst till andra annexkyrkan. Församlingen ville kalla honom till pastor 1723. Var respondens vid prästmötet i Hsand febr. 1725. Afled 29 april 1751 i lungshot.

G. 1) 7/2 1709 m. *Elisabeth (Lisken) Wattrang* i Hammar, khden härst. Hans Wattrangs dotter², d. 21/6 1743;

2) 3/3 1747 m. *Margareta Klingberg*, dotter af khden i Hede Nils Klingberg; omg. 14/11 1754 med hemmansägaren Lars Larsson i Nyland.

Barn i förra giftet: *Lars*, d. 19/1 1710, 8 veckor gammal; *Catharina*, f. 1711, g. m. postinspektoren och organisten Ol. Westman, d. i Hsand 15/4 1751; *Brita*, g. m. borgaren Nils Huss i Hsand; *Jöns*, f. i Hammar 3/6 1715, faderns efterträdare; *Lorents*, f. 1717, brukspatron, anlade Hornströms pappersbruk, d. 7/2 1767, g. m. Johanna Pelt; - i andra giftet: *Christina*, f. 17/5 1748, d. 30/3 1753.

¹ Historien synes vara grundad, ty i Dals kyrkoräkenskaper för år 1675 finnes följande utgiftspost: *Till Nordingrågossarne* 20 öre, hvilket utvisar, att de äfven i Dal fått utöfva sitt hemska ofog.

² Med en poetisk åder förenade hon ett skämtsamt och satiriskt lynne. År 1732 råkade hon illa ut, enär hon diktat en visa eller pamflett, hvari åtskilliga samtida lektorer och pastorer skildrades. Författarskapet röjdes genom en hennes systerson, som gick i Hsands skola. På flera ting kom saken före, men hela ransakningen synes ha runnit ut i sanden. (Hdpr. 8/3, 29/3, 3/5, 19/7, 11/10 1732.)

11. **Jöns Hornæus** (1753-78), f. 3 juni 1715 i Hammar här i socknen, son af företrädaren. Stud. i Upsala 23 aug. 1735, prästv. i Hsand 10 mars 1742 till adj. åt fadern, sockenpred. i Dal 30 juli 1746. Vid faderns död kom han ej på förslaget, men Torsåkers församling anhöll att få honom till 4:de profpredikant och anförde bland annat, 1) att han ägde goda ämbetsgåfvor jämte andra en lärare anständiga egenskaper, 2) att han tjänt denna församling snart 10 år, 3) att hans förfäder varit deras lärare ifrån reformationstiden (!), 4) att han har arfvejord och fastighet i socknen, hvarigenom församlingen slipper betungas med nybyggnad för den tillkommande kapellanen, enär här ej finnes kapellansbord, 5) emedan deras pastor jämte kapellanen med döden afgått, tyckte de det för sig vara en hugnad att i stället få den afl. kapellanens son, som känner församlingens tillstånd. K. Maj:t resolverade 6 mars 1752, att han skulle dit missiveras. Han valdes och erhöll fullmakt 12 aug. 1752 med tillträde 1 maj 1753. Predikade vid prästmötet i Hsand i febr. 1760 öfver Genes. 2:7. Han ägde ovanligt godt praktiskt förstånd och omfattande intressen samt synes äfven af modern ärft poetiska anlag. Genom hans tillskyndan byggdes år 1764 bron öfver Svedjesundet, som varit påtänkt 200 år, äfvenså bröts den nya vägen mellan Nyland och Nordanåker. Hans uppsats om Blåkullafärderna är författad med stor fördomsfrihet, och i sina anmärkningar om svenska folkbristens orsaker och botemedel framhåller han kraftigt nödvändigheten af laga skiften och skadligheten af samfalle i åker, äng, skog och mark samt ifrar på ett berömvärdt sätt mot brännvinet hvars bruk han vill inskränka till folk öfver 22 år. Äfven för socknens historia intresserade han sig och gjorde därom kyrkboksanteckningar. Bodde i Nordanåker. Han afled 8 maj 1778 efter långvarig sjukdom.

G. 1) 1745 m. *Catharina Elisabeth Pihlwall*, dotter af bruksinspektoren Carl P. och Elisabeth Dorothea Fabricia; d. 30/7 1771, begrofs 4/8 i kyrkans kor;

2) 11/11 1773 m. *Margareta Molin*, f. 1739, dotter af bonden Pär Johansson fr. Mo; omg. m. hemmansäg. Lars Larsson i Nyland 26/12 1790.

Barn i första giftet: *Lars*, f. 20/2 1748 i Edsta i Dal; *Elisabeth Dorothea*, f. i Daglös 15/6 1750, g. m. sockenpred. i Dal Erik Arenberg, omg. m. komm. N. Höglund i Sundsvall; *Carl Jean*, f. 1752, d. 28/3 1753, 30 veckor g.; *Catharina* f. 21/3 1754 i Nordanåker, Ytterl., g. m. bonden och nämndemannen Grels Henriksson i Östergraninge, d. 14/11 1809; *Maria*, f. 29/11 1756, d. 4/3 1758 i koppor; *Carl*, f. 2/2 1760, bonde i Sörgraninge på 1780-talet, därifrån utflyttad före 1805; *Jöns Jacob*, f. 3/10 1762, hemmansägare i Nordanåker, g. 26/12 1791 m. Greta Hansdotter fr. Skale i Liden, Medelp.; *Maria Magdalena*, f. 17/5 1769, d. 2/6 s. å.

Tr.: Begravningsverser öfver system Catharina Hornæa, postmäst. i Hsand Ol. Westmans maka. Sthm 1751. - Anmärkningar wid herr Carl Pehrssons swar på frågan

om svenska folkbristens orsaker och botemedel, lämpade til Ångermanna landthushållning (i Lärda tidningar 1755, n. 14, undert. *Jöns Hornæus*). I handskrift: En berättelse om Blåkullafärderna, med företal af lektor *Nils Gissler* (jfr Hsandsposten 1903 n. 291).

12. **Petrus Jonæ Öman** (1780-96), f. 1719, son af bonden Jonas Olofsson från Hemsön. Stud. 27 sept. 1743 i Upsala, prästv. 1748 till adj. åt komm. Hellman i Högsjö; sändes 9 mars 1763 till medhjälpare åt företrädaren komm. J. Hornæus, som på grund af sjukdom och svår andtäppa ej kunde sköta sin tjänst. Blef på Ytterlännäs och Dals socknemäns kallelse utn. till sockenpred. i Dal 25 juni 1766 samt tillträdde komministraturen i Ytterlännäs maj 1780. Led af ben- och bröstvärk och dog 2 maj 1796. Bodde i Hammar.

G. m. *Barbro Dorothea Hellman*, f. 1738, dotter till komm. Hans H. i Högsjö och Anna Forzelia, khdedotter härifrån Torsåker; d. 29/5 1794.

Barn: *Hans Petrus*, f. 14/9 1763 i Hammar, Ytterl.; *Nils Jonas*, f. 17/1 1766; *Johan Petter*, f. 25/6 1768 i Daglös, Dal, kofferdistyrman; *Anna Catharina*, f. 18/10 1770; sjuklig, merendels sängliggande, d. i Hsand 12/4 1804 ogift; *Isac Olaus*, f. 1/6 1773, handelsbetjänt; *Eric Casper*, f. 27/10 1775, hökarbetjänt; *Carl*, f. 25/6 1778, likaledes; *Maria Christina*, f. 1780, g. 24/1 1802 m. khden i Åsele Ol. Lindahl, d. 28/1 1846.

13. Mag. **Israel Edemark** (1799-1809), f. 11 dec. 1750 i Eds s:n. Stud. vt. 1772, prästv. till adj. åt khden O. Holmberg i Resele 8 sept. 1776, men återvände följande år till Upsala och promov. efter aflagda prof till fil. mag. 10 juni 1779, kallades s. å. af kapellborna i Siden-sjö till förste kapellpredikant i Skorped, hvarvid de utfäste sig att årl. Af-löna honom med 10 t:r spl och sofväl därefter, förse honom med försvarligt torpställe och erforderliga hus samt ej undandraga sig kyrko- och präst-gårdsbyggnad i moderförsamlingen; utn. af konsist. 6 febr. 1779 till innehafvare af denna tjänst. Efter val fick han konsist. fullmakt ss. komm. i Torsåker-Ytterlännäs 10 juni 1797, tilltr. 1799. Han anhöll i apr. d. å. att få kvarstanna i Skorped, till dess vägarne blefve mer farbara, men skulle före Pingst inställa sig i Ytterlännäs. (Hdpr. 10/4 1799.) Afled 23 aug. 1809.

G. 1781 m. *Catharina Törnsten*, dotter till dåv. skepparen, riksdagsmannen Jonas Törnsten i Bredånger, Nätra; d. i Hammar 2/7 1838.

Barn, alla födda i Skorped: *Anna Elisabeth*, f. 11/1 1783, g. 20/11 1813 m. skepparen Olof Hamberg i Hammar, d. här 11/9 1844; *Catharina Magdalena*, f. 8/5 1784, g. 24/4 1821 m. kommin. C. N. Edström, Nätra; *Jonas*, f. 26/5 1788, begr. 3/8 s. å.; *Israel*, f. 27/9 1790, d. ss. brukselev 1807 vid 17 års ålder, begrafd i Torshälla kyrkogård.

Tr.: De historiola litteraturæ græcæ in Suecia, p. 5, præs. *E. M. Fant*. Ups. 1777. - De officiis civis erga dissentientes in religione, præs. *J. P. Sleincour*, ib. 1779.

14. **Daniel Orstadius** (1812-20), khde i *Gudmundrå*, n. 20.

15. Mag. **Per Nordenmark** (1820-33). Extra komm. i Dal 1809. På församlingens ansökan hos K. Maj:t fick han tillstånd att bo kvar i Dal äfven såsom komm. i Ytterlännäs. Utn. khde i Offerdal 26 juli 1831, tilltr. 1 maj 1833, se *Offerdal*.

16. **Olof Grafström** (1833-35), f. 23 dec. 1775 i Tuna s:n. Föräldrar: bonden Carl Olofsson Grafström i Rännö och Ingri Märta Tunvall. Inskrefs i Hsands skola 1788 och i gymn. 1793, stud. i Ups. vt. 1797; prästv. 14 nov. 1802 till adj. i Stigsjö, komm. adj. i Sundsjö 27 juli 1803, i dec. s. å. past. adj. i Torsåker, förordnades till v. pastor i Sollefteå 30 juli 1806 hos prosten Hasselhuhn med uppdrag att tillika förrätta kontraktsprostgöromålen. Antogs 29 sept. 1808 till e. o. bat. predikant vid Östgöta landtvärn och tjänstgjorde under finska kriget. Utn. till förste sockenpred. i Fors 12 apr. 1809, hvarefter han under khdeledigheten i Ragunda fr. 18 aug. 1812 till 1 maj 1815 där gjorde tjänst ss. v. pastor. Han hedrades i april 1831 med vice pastors namn och värdighet. Efter att i 23 år varit sockenpred. i Fors sökte och erhöll han i maj 1832 komministersysslan i Torsåker-Ytterlännäs, tilltr. 1 maj 1833. Redan förut plågad af gikt och bröstsjukdom, måste han 1832 begära ämbetsbiträde, och efter flyttningen hit till Ytterlännäs hindrade hans försvagade krafter honom att verksammare deltaga i ämbetets utöfning. Med dödssucken »Himmelske fader, jag är nöjd, gör med mig som dig tackes» afsomnade han 27 febr. 1835. Ordningsälskande och nitisk, skulle han väl varit lämplig för khdebefattning, om han så velat.

G. 3/11 1812 m. *Anna Elisabeth Billström*, f. 9/3 1792, dotter till komm. Jacob Billström i Helgum; barnlös. Omg. 9/12 1836 m. komm. i Tuna-Attmar Joh. H. Örberg; d. 5/2 1885.

17. **Nils Erik Höglund** (1836-38), f. 20 juni 1791 i Dal; son till dåv. sockenpred. därst., sedermera komm. i Sundsvall Nils Höglund. Stud. i Ups. ht. 1812, prästv. 20 nov. 1814 till komm.adj. i Ullånger och Vibyggerå, v. komm. i Arnäs 13 mars 1816, past.adj. i Bygdeå 8 apr. 1818 och där tf. pastor 5 mars 1819-1 maj 1822, därefter v. komm. i Umeå landsförs. till 1 maj 1823, interimspred. i Säfvar 1823-27. Komm. i Bygdeå 23 maj 1827. Sökte sig till hembygden och utnämndes till sockenpred. i Dal maj 1834, tilltr. 1 maj 1835, samt blef komm. i Ytterlännäs i nov. 1835, tilltr. maj 1836. På grund af sjuklighet fick han redan

i juni 1837 till adj. företrädarens broder Carl Grafström.¹ Afled i lungsot 19 apr. 1838.

G. m. *Anna Magdalena Genberg*, f. 1798, dotter af prosten d:r Jonas Genberg i Bygdeå. Hon afled i Ytterlännäs 28/4 1860, på dagen 62 år g.

Barn: *Maria Elisabeth*, f. 8/1 1825, lefde 1842; *Magdalena (Malla) Erika*, f. 25/7 1826, g. 27/12 1850 m. inspekt. på Forsse bruk Joh. Reinh. Lilo; *Nils Jonas*, f. 15/7 1830, styrman, omkom under sjötjänst genom vådlig händelse i Cadix 23/3 1857.

18. **Israel Næslund** (1841-58), f. 28 jan. 1796 i Högsjö, son af nämndeman Israel Näslund och Elsa Ersdotter i Näs by. Inskrefs i Hsands skola 1806 och blef stud. i Upsala. 1818; prästv. 6 juni 1819 till past.adj. i Hede, vakanspred. därstädes 1822, åter past.adj. 1826, t. f. past. i Sveg maj-aug. 1828, i sept. s. å. v. past. i Hede, där han utn. till komm. 3 mars 1830, tilltr. 1831. Komm. på Frösön 25 nov. 1835, tilltr. 1 maj 1836, erhöll 17 aug. s. å. vice pastors namn, heder och värdighet; befullm. komm. i Torsåker-Ytterlännäs 13 febr. 1839, tilltr. 1 maj 1841, förestod tillika pastoral-vården i Torsåkers gäll 10 apr. 1844-31 okt. 1846. Afled 15 maj 1858 i smittkoppor. Var för sina åhörare en god lärare, som förstod och hade förmåga att ställa allt till det bästa, och för sin familj en kärleksfull fader. Under sin långvariga tjänstgöring i Hede fick hans hälsa genom upprepade förkylningar en svår knäck. Hans förklaring, att han höll sig till Jesu kors allena, bär vittne om hans sinnelag.

G. på Östbacken i Hede 23/3 1821 m. *Johanna Gustafva Ruuth*, f. 11/1 1800, dotter af khden i Hede Joh. Christopher R. och Cath. Maria Martinell; d. i Ytterlännäs prästg. efter svår sjukdom 15/2 1860.

Barn: *Johan Israel*, f. 26/5 1822 i Hede, khde i Ragunda; *Carl Gustaf*, f. 28/3 1825, prost och khde i Arnäs; *Olof Emanuel*, f. 29/4 1829, kommiss. landtmätare i Hsand, d. i Ragunda prästgård 17/9 1906, *Elsa Maria Elisabeth*, f. 29/4 1829, tvilling, g. 7/8 1855 m. folkskolläraren o. organisten Anton Julius Winblad i hans 2:dra gifte; dessutom en dotter.

19. **Carl Gustaf Isak Jonas Oscar Stjernberg** (1862-1901), f. 19 mars 1812 på Frösön, son af majoren Gustaf Adolf Stjernberg och Anna Margareta Engström. Afl. studenter. i Upsala vt. 1832, prästv. i Hsand 1 juni 1836 till past. adj. i Stigsjö; dito i Ragunda 24 mars 1841, v. bruks- och kapellpred. i Viksjö maj 1848, past.adj. i Gudmundrå dec. 1856, nådårspred. och v. komm. i Bjerträ febr. 1857, v. pastor i Oviken fr. 1 maj 1859, utn. komm. i Ytterlännäs jan. 1861, tilltr. maj 1862, tillika v. past. i Gudmundrå vid kyrkoherdeledigheten 24 okt. 1868 samt i Torsåker sommaren 1874. Afled såsom stiftets senior 11 juni 1901.

¹ Denne afled här 26 nov. 1839 ss. vice komm.

G. 21/1 1838 m. *Brita Christina Starrin*, f. 2/8 1816, dotter af hemmansägaren Eric Olof Starrin, Starred, d. 9/10 1903.

Barn: *Vendla*, f. 26/8 1841, g. 6/7 1877 m. khden Nils Bergman i Stigsjö; *Gustaf*, f. 27/12 1862.

Efter komm. Stjernbergs död förklarades Ytterlännäs ss. själfständigt pastorat.

SOCKENPREDIKANTER och EXTRA KOMMINISTRAR I DAL.

1. **Nils Alanger** (1725-33), f. 1690, i Arnäs, son af präst-ryttaren Erik Nilsson Al. Efter att under svåraste fattigdom genomgått Hsands skola och gymn. och medels allmogesökande och sjungande för andras dörrar skaffat bidrag till sitt uppehälle, blef han stud. i Upsala 2 nov. 1713. Här vann han nödig bärgning genom information och bokbinderi, hvori han ägde färdighet, samt förvärfvade sig goda kunskaper i filosofi och teologi, äfvenså i medicin. Undergick prästex. i Hsand 25 maj 1723 och prästv. därpå till adj. och nådårspred. efter afl. khden M. Solander i Torsåker, men då han i juli s. å. anhöll att få resa till Sthm och utsöka en summa penningar, han där hade att fordra, vägrade konsist.: »börandes han tillförne därpå varit betänkt förrän han ministerium tillträdt och icke nu så snart se tillbaka, sedan han tagit till plogen». (Hdpr. 23/7 1723). Han blef den förste sockenpredikanten här i Dal 1725. Afled 1733 och begrofs i kyrkans kor den 6 maj, »sedan han hulptit många både på själens och kroppens vägnar». Dals kyrka erhöll i testamente efter honom 6 daler. Ogift.

2. **Andreas Erici Hägg** (1733-45), f. 10 maj 1696 i Häggdånger af bondeföräldrar. Stud. i Upsala 12 febr. 1722. På Dals socknemäns anhållan att få Hägg till präst blef han efter en svag examen prästv. i Hsand 10 juni 1733. Han hade en tid rykte om sig att vara en den käckaste predikant i nejden, men denna föga grundade berömmelse af-dunstade snabbt, då hans lefverne började arta sig mindre nyktert. Första anmälan mot honom gjordes i dec. 1739, för att han uppträdt drucken i Dals kyrka dom. 17. post Trinit., och efter föregående varningsgrader, hvarpå ingen märklig förbättring försports, blef han i nov. 1745 dömd till 25 dlr sm. böter, att undergå kyrkplikt och mista sitt ämbete. Efter afsättningen vistades han i Ytterlännäs. Där drunknade han 28 april 1749 (ej 1746) efter att ha halkat från en isig och slipprig flotte vid vittjande

af sina nät. Under hans tid erhöll Dals kyrka år 1739 ny predikstol, altartafla och skrank med pyramider, förfärdigade af bildhuggaren Måns Gran för 512 dlr.

G. 9/11 1735 m. *Anna Sundholm*, dotter af kyrkvärden Nils Johansson i Sunnanåker, Ytterlännäs, d. 11/4 1778, 76 år g.

Barn, födda i Dal: *Helena Margareta*, f. 12/12 1736 i Daglös, d. 1737, begr. kyndelmässotid; *Nicolaus*, f. 8/5 1739.

3. **Jöns Hornæus** (1746-53). Vid hans kallande till socknepräst förklarade Dalsborna hos konsistoriet i Hsand, att finge de ej honom, ville de ej åtaga sig löna annan präst. Han utnämndes 30 juli 1746 och tillträdde omedelbart. Under hans tid erhöll Dals kyrka en ny klocka, hvarmed ringdes första gången 9 okt. 1748. Utn. till komm. i *Ytterlännäs* 1752, se ofvan.

4. **Petrus Hyttring** (1754-65), f. 1720 i Hsand, son af rådmannen och skraddaren Sven Hyttring och Christina Moman. Stud. i Upsala 6 okt. 1740, prästsv. i Sthm 25 sept. 1747, kallad till adj. af khden Isak Forzelius i Refsund; nådårspred. i Torsåker 1751, socknepräst i Dal 8 maj 1754, gjorde här sitt inträde bönsöndagen den 19 maj, dock löntes han detta året af Dals församling allena, men vid biskopsvisitationen 20 juli 1755 samtyckes, att han skulle lönas af alla tre församlingarna. Efter att varit här i 11 år afled han 27 febr. 1765 af slag efter endast 1½ dygns sjukdom.

G. 26/8 1763 i Boteå m. *Christina Margareta Klingberg*, dotter af landsfiskalen Olof Klingberg och sondotter till khden N. Klingberg i Hede. Omg. 1/12 1782 m. direktören vid Sandö glasbruk Olof Jerfstén afled hon ss. änka på Sunnersta i Boteå s:n 12/12 1808.

En dotter: *Brita Christina Hyttring*, f. 19/10 1764, d. 27/12 s. å.

5. **Petrus Öman** (1766-80). Under hans tid beslöts, att prästbordets skog och mark skulle sommaren 1770 afskiljas från Daglös och Flögsätter, efter den förening om rå dem emellan, som vid häradstinget d. 6 febr. s. å. i Undrom stadfästats. Redan 1689 hade klagomål anförts öfver att »Fluxsättmännen gjorde skogen, prästenom tillhörig, stort impass». Sist komm. i *Ytterlännäs*.

6. **Erik Arenberg** (1781-85), f. 1730, bondson från Arnäs. Stud. i Upsala 7 okt. 1758, prästsv. 31 maj 1767 på kallelse af komm. J. Hornæus i Ytterlännäs, tjänstgjorde här i pastoratet som v. komm. 1773 och nådårspred. 1779 samt blef past. adj. i Torsåker från 14 juni 1780.

Efter något valkrångel utn. till sockenpredikant i Dal 6 juni 1781. Afled 19 april 1785, begr. 16 maj.

G. 29/1 1769 m. *Elisabeth Dorothea Hornæa*, dotter till komm. Jöns Hornæus i Ytterlännäs; omgift 29/4 1787 m. eftertr. Nils Höglund.

Barn: *Christina Elisabeth*, f. i Nordanåker 19/5 1769, g. m. gästgifvaren riksdagsman Daniel Dan. Selander i Docksta, Vibyggerå; *Anders*, f. 5/8 1771; *Jöns Haquin*, f. 15/3 1774; *Anna Catharina*, f. 8/10 1777; *Erik*, f. 17/7 1780, d. 1/12 1786.

7. **Nils Höglund** (1786-1803), sist komm. i *Sundsvall*.

8. **Per Billström** (1803-09), komm. i *Nordingrå-Ullånger*.

9. Mag. **Per Nordenmark** (1809-20), komm. i Torsåker-Ytterlännäs, sist khde i *Offerdal* n. 22.

10. **Olof Tannlund** (1821-35), komm. i *Tuna-Stöde*.

11. **Nils Erik Höglund** (1835-36), komm. i *Ytterlännäs*.

12. **Carl Nils Edström** (1837-41), komm. i *Nätra*. Genom kgl. br. 17 nov. 1837 fick sockenpredikanten i Dal prästbostället därst., 6 säll., sig upplåtet mot 3½ t:r korns afrad.

13. **Johan Sörlin** (1841-57), khde i *Anundsjö* n. 16.

14. **Nils Abraham Flodstedt** (1857-69), khde i *Ramsele* n. 19.

15. **Axel Fredrik Hammarström** (1870-74), sist khde i *Långsele*.

KOMMINISTRAR I DAL.

1. **Nils Bergman** (1875-93), khde i *Stigsjö*.

2. **Göran Fröst** (1893-), f. 6 nov. 1859 i Nordingrå. Föräldrar: bonden Johan Johanson och Kajsa Brita Göransdotter. Efter aflagd mogenhetsex. i Hsand vt. 1882 stud. i Upsala ht. 1883. Med befrielse från prakt. teol. ex. prästv. i Upsala 16 dec. 1888 och förordn. till past. adj. i Nordingrå, past. adj. i Gudmundrå 23 juni 1889 och s. å. i Stigsjö;

komm. i Dal 2 jan. 1892, mottog tjänsten på förordnande 1 maj 1893 och med fullt tillträde 1 maj 1894.

G. 1) 6/4 1893 m. *Gertrud Katarina Leufvenius*, f. 12/4 1867, dotter af khden M. G. Leufvenius i Stigsjö och Lydia Maria Tiselius; d. 22/2 1904;

2) 11/8 1905 m. *Katarina Brita Könberg*, f. 8/11 1877 i Dal, dotter till landtbrukaren Magnus Könberg och Katarina Margareta Abrahamsdotter.

Barn i förra giftet: *Lydia*, f. 17/1 1894; *Karin*, f. 24/9 1896; *Gertrud*, f. 3/11 1899; *Johan Gustaf*, f. 8/4 1901; *Göran*, f. 13/2 1904; - i senare giftet: *Emanuel*, f. 29/6 1906; *Greta*, f. 11/11 1907; *Wilhelm*, f. 20/3 1909, *Erik Martin*, f. 1/4 1912.